

ERDÉLYI LAJKA

Ngs. Ramaszetter robert urnak

RIA, I., Disztér 2. tp.

Budapest

Főszerkesztő
DR. PAÁL ÁRPÁD

KERESZTÉNY MAGYAR POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési árak: *Belföldön: Egész évre 800, félévre 400, negyedévre 210, egy hóra 70 lel. Magyarországon: Egész évre 50 P. félévre 25 P. negyedévre 15 P. Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepen 24 fillér.*

Főmunkatárs
DR. GYÁRFÁS ELEMÉR

Éljen Krisztus király!

Irta: Kovács Kandid.

Ezzel a diadalkiáltással harsogja tele a világot ma a legnagyobb és legegységesebb ország népe: *háromszázötvenmillió katolikus keresztény hívő.*

Csodálatraméltó: ennek a Krisztus királynak földi helyettese, XI. Pius pápa éppen abban az időben kiáltotta világgá: „Éljen Krisztus király!” amikor a földi királyok trónjai legjobban reccogtak; amikor a legelőbb trón omlott össze; amikor a legtöbb király vesztette el nemcsak trónját, de hazáját, sőt életét is. Az 1925. december 11-én kiadott „Quas primus” kezdetű pápai körlevél meglepte, megdöbbenetette és komoly magabizálásra készítette a világot. *Nemcsak a katolikus világot*, amelynek lelkében új fényel és világossággal ragyogott fel az elhomályosult évezredek igazsága: „Én király vagyok; azért jöttem a világra, hogy bizonyosságot tegyek az igazságról”. A legragyogóbb, a legfélségesebb királyság: bizonyosságot tenni az igazságról, megvalósítani az igazságot az élet minden vonalán. S mi katolikusok ennek a királynak vagyunk alattvalói; ennek a király hatalmának részesei. Mi vagyunk a legnagyobb hatalom a világon, mert a mi királyunk maga az Istenfia!

Megdöbbenetette ez a pápai szót a *nem katolikus keresztény világot*. Hiszen ugyanazt az igazságot kiáltotta bele a világba, amelyet ők is hirdetnek templomaikban, szószekeiken, vallásos gyűléseiken, országos- és világkongresszusaikon. Ők is vallják, hogy Krisztus az élet királya, ők is kívánják a Krisztus király uralmát az élet minden vonalán. Hát nem kellene azzal a 350 millióval összefogni s velük együtt kiáltani: „Éljen Krisztus király!” És velük együtt küzdeni az ő zászlaja alatt a király győzelméért? Együtt dolgozni az ő országának megvalósulásáért? Hiszen külön-külön bár, más-más templomokban, de egy szívvel, egy lélekkel imádkozzák: „Jöjjön el a Te országod!” S a megdöbbenést komoly elmélyedés váltotta fel s azóta is keressük, — sokban már meg is találták, — az együttműködés, az együttműködés módjait.

De megdöbbenetette ez a kiáltás a *nem keresztény világot is*. Hiszen Krisztus király országának alapokmánya a tizparancsolat, az ő törvénykönyvüknek is alapja. És most, a mai élet romjain, értették meg igazán a Bismarck-i büszkék mondásnak romboló erejét: „A népeket nem lehet a tizparancsolattal kormányozni!” Sőt, ennek a félszázados tizparancsolat nélküli kormányzásnak eredményei rádőbentették a nem keresztény népeket is arra az igazságra: „Csakis a tizparancsolat lehet az alapja minden kormányzás sikerének és boldogságának!”

De talán legjobban megdöbbenetette ez a pápai kiáltás az *örök krisztuselleneseket*. Azokat, akiket ő a példabeszédekben így jellemezett: „Nem akarjuk, hogy ez uralkodjék rajtunk!” Ezek a krisztustagadók a leghamarább és legmélyebben megértették a Krisztus király ünnepének jelentőségét s ők szerveztek meg a leghamarább e király és orszá-

ga, az Egyház elleni harca. A „harcos-istentelenek” elszánt serege ma a legnagyobb és legjobban felszerelt szervezett hadserege a világnak, amely — egyes adatok szerint — már közel jár a 15 milliós számhoz.

Mi van hát abban az enciklikában, hogy ilyen általános megdöbbenést keltett széles e világon? Mivel tudta ennyire felrázni a „*laicizmus*”, az „*elvilágiasodás*” bacillusaitól megmérgezett emberi társadalmat? A pápai körlevél, miután kifejtette a Krisztus királyra vonatkozó katolikus tant, éppen ezt a laicizmust, ezt az elvilágiasodási szellemet jelöli meg „*korunk pestise*” gyanánt. Jelezni akarja már a kifejezéssel is, hogy itt mélyreható, az emberi társadalom szervezetét belülről roncsoló, fertőzés útján tovaerjedő nagy szellemi és erkölcsi metely pusztít, szedi napról-napra áldozatait. Ennek a járványnak gátat kell vetni! Jól el kell különíteni a még egészséges lelkeket a betegektől. Az egészségeseket jól kell táplálni, hogy kedvező talajra ne találjanak benne a fertőzés bacillusok. A betegek számára alkalmas orvosságról és jól kiképzett ápolókról kell gondoskodni, akik a Krisztus király iránti szeretetből önmaguk feláldozásával is vállalkoznak a beteg lelkek gyógyítására.

A kórtünet a Szentanya megállapítása szerint „*a visszavonásnak elhíntett magvai*; a nemzetek között szított gyűlölség és veszekedés, amelyek a béke megszületését annyira késleltetik; a féktelen szenvedélyek, amelyek gyakran a közjó és hazaszeretet álarcaiba rejtőznek; ezeknek szülőit: a társadalmi harcok, a vak és mértéktelen önszeretet, amely csak a magánjót és kényelem után tör; a családi kötelességek elhanyagolása és megvetése folytán megzavart házi béke; a közös és felbonthatatlan családi élet meggyöngyülése. Mindezek megrendítették és pusztulásba viszik az emberi társadalmat”.

A pápai trón magasságából meglátott és markáns vonásokban megrajzolt diagnózis valóban megdöbbenítő és kétségbevonhatatlanul igaz. Éppolyan biztos szemmel látja a ba-

jok gyökerét:

„Miután Istent és Jézus Krisztust kizárták a törvényekből és a közéletből s a tekintélyt nem Istentől, hanem az emberektől származtatják: megrendültek magának a tekintélynek az alapjai. Hiszen éppen azokat az alapokat vetették el, amiért joguk van egyeseknek parancsolni, másoknak pedig kötelességük engedelmeskedni. Így azután szükségképpen megingott az egész emberi társadalom, mert nem nyugodott többé szilárd pillérekben”.

Aki a Krisztus király helyettese a földön, az érzi a nagy felelősséget a beteg emberiségért, amelynek atyja; megindul szenvedő gyermekeinek fájdalmán; átérzi a király felségjogainak lábbaltiprásából származó felségsértést: s az atya szeretetével veszi gondozásába a betegeket, védelmébe az egészségeseket s a király hatalmával rendeli ki a betegápolókat és orvosokat; a csalhatatlanság biztonságával adja meg az orvosságot.

Az emberiség lelkében öntudatlanul él a gondolat *egy orvosságról*, amely minden ellen használ. A *panacea*, mindent gyógyító. A pápa hirdeti: ez a panacea nem pusztán kitalálás, nem a fantázia szüleménye. Ez isteni valóság. Az emberiség minden betegségére, minden nyomorúságára egy orvosság van: *Krisztus*. Minthogy a betegségnek legmélyebben fekvő oka az, hogy eltávolodtatok Krisztustól, a gyógyulásnak egy útja van: *vissza Krisztushoz!*

Egyes emberek, gyermekek, ifjak, nők, férfiak — a magánéletben vissza Krisztushoz!

Családok — a családi életben vissza Krisztushoz!

Politikai, gazdasági, közélet — vissza Krisztushoz!

Sajtó, színház, mozi — vissza Krisztushoz!

Irodalom, művészet — vissza Krisztushoz!

Gyárak, bankok, ipar, kereskedelem — vissza Krisztushoz!

Nemzetek — vissza Krisztushoz!

„A Krisztus király tiszteletére szentelendő ünneptől azt várjuk, hogy az emberi társadalmat a szeretettől égő Megváltóhoz visszatérésre bírja! A katolikusok kötelessége ezt a visszatérést *szóval és tettel* elősegíteni!”

Mert elpusztultok, ha nem fogadják el Krisztust királyotoknak!

Királyi találkozó a Dunán

Szófiai h iradás Románia és Bulgária uralkodóinak összejöveteléről

Szófiából jelentik: Ma este fél 11 órakor a Szófiából Ruszesuk felé induló gyorsvonathoz két királyi vagonot csatolnak, amelyen *Boris* király és *Musanoff* bolgár miniszterelnök utaznak a dunai kikötőbe, hogy *vasárnap Ruszesuk és Giurgiu között a Dunán találkozzanak Károly királlyal és Titulescu külügyminiszterrel.*

Giurgiuból érkező jelentések szerint az itteni kikötőben már horgonyt vetett a *Stefan cel Mare* nevű királyi jacht, amelyen a két uralkodó vasárnap találkozni fog.

E híreket bukaresti illetékes helyen még nem erősítették meg.

Titulescu hazaérkezett balkáni utjáról.

Bukarest. Saját tud. *Titulescu* pénteken este nyolc óra után a román határállomásra érkezett. Itt *Dragu* sajtóigazgató felolvasta a külügyminiszter által előre elkészített nyilatkozatot a sajtó számára. A miniszter vonata pénteken est tíz órakor érkezett Temesvárra, ahol a polgári és katonai hatóságok képviselői ünnepélyes kivonulással fogadták.

(Folytatás az ötödik oldalon)

Szörme árak legjutányosabban LEICHNER szőrmeáruházában Oradea, Uri-u. 4. Telefon: 773.

A brassói magyar ifjúság szervezkedő gyűlést tartott

A Magyar Párt körüli csoportosulással önszervező és önképző jellegű szakosztályt létesítenek. — Érdekes vita a politikai és társadalmi jellegű szervezkedésről

Brassó. Saját tud. A brassói magyar ifjúság nagyszabású szervezkedő gyűlést tartott. A gyűlésre felvonulók között az iparos, kereskedő, tisztviselő és szabadfoglalkozású magyar fiatalok tagjai többszázán vettek részt. A tennivágyás akarata fűtötte az ifjúság nagy tömegét, amely nem akar négy-öt magyar módjára keseregni a sok miért felett, amelyeket az élet felszínre dobott, hanem a sok veszély, baj, hiány és mulasztás láttán akarat nélkül ki lelkéből: tenni kell valamit, mert különben elveszünk.

A gyűlést korelnökként Székely Géza szerkesztő nyitotta meg néhány meleg szóval. Utána Dániel Antal jogszigorló az öregebb nemzedékekkel való találkozás végett is parancsoló érdekűnek jelezte az ifjúság faji alapon való megszervezkedését. Tőkés György kereskedelmi iskolai tanár az ifjúsági mozgalom célkitűzéseiről beszélt, s tekintetben a marosvásárhelyi magyarpárti nagygyűlés határozatára utalt. Fejtette, hogy elsősorban a saját fajunkhoz tartozó munkás, iparos, kereskedő támogatására kell megszervezkedni. Aztán kulturális önképzésre kell intézményeket és együttműködést létrehozni. A politikában természetesen a Magyar Párt hivatalos politikája mellett állanak, de ebben is az ifjúságnak elő kell készülnie, hogy a már idősebb nemzedék helyére léphessen. Zúgó taps között mutatott rá, hogy a szervezethez hiánya miatt az ifjúságnak állandóan mellőzésben van része, ami elviselhetetlen. A szónok a szomszéd-sági rendszert ajánlotta a szervezkedésre.

Kovács Gábor a munkakörök kiosztásáról, Furó Gyula a kölcsönös szeretet és célszerű fegyelem szükségéről szólott. Kacsó Sándor szerkesztő a politikai jellegű alakulást aggodalmasnak minősítette, ahelyett az erőteljes társadalmi megszervezkedést ajánlotta a Székely Társaság keretei között. A felvetett gondolatból hosszú és termékeny vita lett, amelyben Tőkés György, Szabó Sámuel, Nagy László dr., Ambrus Imre dr., Dániel Antal, Meisel József, Fehér Emánuel dr., Dánér Lajos, Papp Gábor, Szécsi Sándor és Meisel Rudolf vettek részt. Végezetül is fölényes többséggel a Magyar Párt körüli szervezkedés mellett foglal-

latból hosszú és termékeny vita lett, amelyben Tőkés György, Szabó Sámuel, Nagy László dr., Ambrus Imre dr., Dániel Antal, Meisel József, Fehér Emánuel dr., Dánér Lajos, Papp Gábor, Szécsi Sándor és Meisel Rudolf vettek részt. Végezetül is fölényes többséggel a Magyar Párt körüli szervezkedés mellett foglal-

Gömbös Gyula magyar miniszterelnök hazautazott Szófiából

Magyar-bolgár szimpátiatüntetéseik. — A belgrádi sajtó méltatlankodik

Szófiából jelentik: Gömbös Gyula és Kánya Kálmán magyar minisztereket pénteken Boris király ebéden látta vendégül. Egyébként a magyar kormányférfiak az egész pénteki nap folyamán megbeszélések folytattak a bolgár kormány tagjaival. Este 8 órakor indultak el Szófiából, ahol mindvégig a la-

koság ünneplő megnyilatkozásaiban volt részük. Elutazásuk alkalmával a pályaudvaron megjelent Musanoff miniszterelnökkel a bolgár kormány minden tagja, továbbá több magasrangú katona és állami hivatalnok, azán több ezerfőnyi közönség. Búcsúbeszédet voltak, s a tömeg magyarnyelvű üdvözlő szavakkal köszöntötte a távozó magyar kormányférfiakat.

Az elfogadott határozat szerint héttagú bizottság (Dániel Antal, Magyar László, Szávai Aurél Béla, Tőkés György, Asztalos Sándor, Kuharcz Olivér és Kopacz András) megkezdte a tárgyalást a Magyar Párt brassói tagozatával. A tárgyalások útján az ifjúsági szakosztály megszervezését kívánják végbevinni, még pedig kulturális, gazdasági és igazgatási vonatkozásokban bizonyos autonómiával.

A szakosztály helyiség javára nyomban többen havi hozzájárulásokra kötelezték magukat. Az eddigi jelentkezések szerint a havi hozzájárulás már 2960 lei összegű. (P. F.)

Legszebb leány-könyvek

CSABA MARGIT: *Amit a serdülő leányknak tudnia kell.* — 100 lei
GERELY JOLÁN: *A mai leányok útja* — 120 lei
JAMBOR LÁSZLÓ: *Levelek hugomhoz. I-II-III. rész, füz. 120, kötve 160 lei és portó.*

Erdélyi Lapok könyvosztálya.

Ejtéli vendég

Kopogtak éjjel az ablakomon. Ki vagy te, titkos éjtéli rokon? Ha neved gonosz név volna, ne mond! És ság a válasz: „Én vagyok a Gond!”

Bejön a vendég és otthonosan Az ágyam mellé odaoson. Mosolyogva megfogja kezem: „Jövök, az álmod megfelezem.”

És nézzük egymást, hű szeretők: A homlokunkon a görbe redőt, A szájunk szélén a furcsa fanyart, Mit a mosoly félig letakart.

Összetapadnak bágyadt szemek; Némán is elértem, amit szemem int. Összesimul homlokunkon a csont, Igy virrasztunk itt, én meg a Gond.

Nem félek tőle, sőt szeretem; Ő nevet, én meg őt nevetem, S nevetve és hitegetve magunk Azt hisszük, más csillagba vagyunk.

Szép pirt a kelő nap hajnala bont, Feláll ágyamtól lassan a Gond, Keresztet rajzol rám, mosolyog, S én a reggeli zsoltárokból fogok.

Szalay Máttyás.

Akadályverseny

Elérjük-e még a bukarestit? Kérdeztem a kocsisztól, aki nyugodtan hajtott a plébánia elé. Igenlő válasza és magas ülőhelyéről nyugodtan rámtékinthő határozottsága, nem engedte sejtetni sem, mi lesz ebből az utamból.

A baj ott kezdődött, amidőn a jegypénztárnál csodálkozva javított ki a pénztáros: Téved, uram! Hisz a bukaresti már ezelőtt 5 perccel elment. Talán Gyulafehérvár felé teszlik parancsolni.

Nem hallottam többi szavait, máris kint voltam az állomás előtt. A nyugodt kocsisom pedig nem volt sehol. Azóta kerülöm a nyugodt kocsisokat.

De most mit tegyek? Hisz estére várnak Brezoiban. Esküvő lesz. Már láttam, amint jönnek az esti homályban nikodémusz-párok, vonulnak fel az igazgatósági épületben lévő vendégszobám felé. Kopogtatnak. De nincs felelet. Hiába jöttek. Vajjon jönnek-e még másodsor, ha most csalódnak? Biztosra veszik jöttömöt, ott kell lennem. És hogy várják a holnapi misét!

Egy üres kocsit hajtott el mellettem. Fel reá. Benne is van már a koffer és én is. Rám néz. Hová? Már nem is szólok. Csak mutatok: előre. Hopp, megvan. A legjobb autó mellé, az autóstandra.

Mint a filmen, úgy cserélek fuvarra. A sofőr látja, hogy itt baj van. A gépet begyűjtja.

Máris tisztában van, csak annyit mondok: A bukaresti után. Jó a gépe. Hatalmas lendülettel repít ki a sorból be az utca forgatagába. Haladunk is, de jaj, már 12 perc előnye van a vonatnak.

Tű. Tű. Tű. Félre az útból emberek. Az ám félrel Szöknek is el jobbra, balra. Már szinte kint is vagyunk a dísznői utcából, de jaj. Aminek máskor örül a lélek: büszke, fesszes léptekkel katonacsapat kanyarodik be a szűk főutcába. Hiábavaló itt a túlkölés. Lasztani kell. A vonat előnyt nyer, reményünk lankad. De máris berreg a motor. Újból szabad az út. A fejem folyton az autó tetőzetét érinti. Ilyenkor jut az utadó eszébe az ideoda dobálás kellemes hullámvasut-élvezete között...

Krc. Krc. Recseg a klaxon. Kinézek. Persze, ép most jön be a csorda. Miért is van még csorda a világon? Hát azért, hogy akadály legyen az uton? Ezek a faluk! Nem elég, hogy folyton libák és csirkék jajveszékélés között robognak az autókerek, még itt a solenbergi csorda. Na éppen ez kellett. Azok a bárgyuképzű bivalyok. Hogy bámulnak. Mintha még sohse láttak volna autót. Még fejet szegnek. De még sem mernék kikezdeni ezzel a morgó szörnyel. Félrevonulnak az útból utolsó pillanatban és mi haladunk tovább. Kiérünk a faluból. Reményfűst köszönt.

Igen a vestemi állomás fölött ott száll a vonat füstje. Emelkedik a versenykedy. A sofőr szeméi felesillannak. Elérjük. El. A kö-

A román nemzeti szocializmus vezére nyilatkozik a népkisebbségekről

Tătărescu István ezredes beszélgetése az Erdélyi Lapok munkatársával

Tătărescu István, nyugalmazott ezredes, a Romániai Nemzeti Szocialista Párt elnöke csütörtökön éjjel egy órakor Bukarestből Nagyváradra érkezett. Pénteken délelőtt dr. Ciprian Hubiccal, a párt biharmegyei tagozatának elnökével tanácskozott, délután pedig párthíveit és nagyváradi jóbarátait látogatta meg. A pártelnök a szombatira virradó éjszaka elutazott Nagykárolyba, a Nemzeti Szocialista Párt szilágymegyei tagozatának vasárnap-i közgyűlésére.

Nagyváradi tartózkodása alatt alkalmunk volt vele beszélni. Nyilatkozatai a népkisebbségi kérdés szempontjából és egyéb időszerűségek okából is figyelmet érdemelnek.

A román nemzeti szocialista vezér egyénisége.

Tătărescu István, az országos pártelnök, középtermetű férfi. Negyvenöt éves. A porosz császári hadsereg volt tisztje. Jelenleg a román hadsereg nyugalmazott ezredese. Barnaarcu, fekete hajú. Homloka nyílt, tekintete őszinte. Modora közvetlen és megnyerő. Szavainak lendülete és belső dinamikája van. Hivatott szónok. Kemény egyéniségnek látszik, akiben sok a lelkesedés, akarás, tettvágy és erő.

Barna inget visel és barna egyenruhában van. Mellén a Romániai Nemzeti Szocialista Párt hivatalos jelvénye: piros mezőben fekete horogkereszt.

Munkatársunk francia nyelven teszi fel kérdéseit. Tătărescu ezredes román nyelven, írásban felel. Válaszait dr. Ciprian Hubic fordítja le magyarra. Első kérdésünk ez:

— Az ezredes ur vezetése alatt álló Nemzeti Szocialista Párt a népkisebbségek javára elismeri-e, hogy azok is saját népi kollektívizmusból élhetnek és ebben az életkeretben helyi önkormányzatuk lehet? Egyáltalán mi a párt felfogása a népkisebbségi kérdés megoldásáról?

A román nemzeti szocializmus: nem árjamoizgalom.

Tătărescu ezredes első kérdésünkre így felel:

— A romániai népkisebbségeknek pártom esetleges uralomrajutása esetén teljes kulturális és vallási szabadságot biztosítana. A nemzeti szocializmus alkotórészei a nacionalizmus és a szocializmus. A kisebbségekre vonatkozó felfogásunk tehát magából a mozgalom nevéből kiolvasható. A népkisebbségi jogokat tiszteletben tartjuk és a népkisebbségeknek a legelőzesebb életkeretet biztosítjuk.

— Ezekkel a jogadásokkal szemben azonban — folytatja a pártvezér, — megkívánjuk, hogy a magyar és német népkisebbség ne takarja szárnyai alá a világ zsidóságának be nem vallott érdekeit. Mi arra törekszünk, hogy a kisebbségek tegyék magukévá a mi nemzeti szocialista ideológiánkat, mert csak így lehetünk egyenlők és szabadok, jogokban és köteleességekben.

Még egy jellemző mondatot ír elénk:

— Romániában a nemzeti szocializmus nem árja mozgalom, hanem az egységes keresztény arcvonal megteremtésének alapján áll.

Németországi tapasztalatok. A román nemzeti szocialisták kormányképessége.

Tătărescu István ezredes nemrégén tért vissza Németországból.

— Mit látott ezredes úr Németországban? — kérjük tőle.

— Rendet és nyugalmat. Németországban történelmi erők formáló hatása alatt új társadalmi rend alakult ki. Eltűnt a régi junker-arisztokrácia, hogy átadja helyét a személyes erények és érdemek arisztokráciájának. Eltűnt a proletár-típus is, amely eddig a szélső baloldali szervezkedések labdája volt. A német

nyezetünk. Hiába volt az akadályok legyőzése. Most itt állunk és nem tudunk tovább, a cél előtt meg kell adnunk magunkat... Egy mentőgondolat. Intünk a vonatnak. Álljon meg, vagy legalább lassítson. Ha látja a papot, tudnia kell, hogy a sürgős a dolga, ha versenyre indul a száguldó gőzessel. Már jön is ki az állomásból. A keresztelkedésnél van. És intek. Intek! S a vonat lassít. A koffer felrepül. En is fent vagyok s a sofőr diadalmas mosollyal ül kormánykereke mellett. A siker boldog tudata férfiszívét megremegetteti.

Midőn az est homálya leszáll, helyben voltam. És megnyiták a szegény munkásházák ajtajai és jöttek egyszerű ruhába öltözött gyémántlelkű emberek, hogy rendezzék Isten előtt ügyeiket. És megnyílt az örök Atya irgalmának tárháza és szállott le bőven az áldás a huszadik század Nikodémuszaira, akiknek hivatása egy új krisztusi nemzedék nevelése, ha nehéz akadályversenyeken is áttöve.

B. R.

FATŰZELÉS

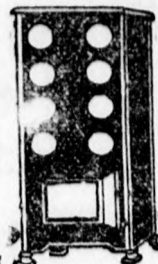
terén vezet a közkedvelt

„ZEPHIR” folyton-égőkályha

10 kg. fával fűt egy 24 órán normál szobát

Szántó Dezső és Fia redőny- és kályhagyár Oradea.

Kérjen díjtalan képes árjegyzéket!

kispolgár zsugori és tökehalmozó alakja helyébe is új polgártípus kerül: szabad és öntudatos polgár, aki egyformán dolgozik úgy családjá, mint nemzete javáért. Három hétig voltam Németországban. Berlinben Hitler Adolf úr egyórás kihallgatáson fogadott.

A legnagyobb lelkesedés és rajongás hangján beszél a német nép vezérééről.

— A kancellár alapos ismerője a romániai népkisebbségek helyzetének. Erről a kérdésről is kicséréltük gondolatainkat, amelyek minden tekintetben egyezők voltak. Hitler Adolf úr meg van győződve arról, hogy a román és német nép rokonlelkű és Románia alkalmas terület közös elveink és meggyőződésünk érvényesítésére.

További kérdést teszünk:

— Hiszi ön, hogy a Romániai Nemzeti Szocialista Párt a közeljövőben kormánytényező lehet?

— Pártunk két éves fennállása óta rohamos fejlődést és terjeszkedést mutat.

— A nemzeti szocializmus az eltűnő demokráta pártok helyét foglalja el és így természetes, hogy mi ott vagyunk a legerősebbek, ahol a demokrácia haldoklik. Tehát Beszarábiában, Erdélyben és Bukovinában. Pillanatnyilag az okiráltságban még nem vagyunk megalapozva. Amennyiben azonban új választásokat írnának ki, legalább negyedmillió szavazóra számíthatunk, a mai prémiumos választási rendszer mellett is.

— Mi — folytatja megfontolt mondatokkal — rövid időn belül komoly kormánytényező leszünk. Azonban hangsúlyozottan kiemelem, hogy csak kifejezetten jobboldali kormányban vennénk részt. Minden más kormánytámogatást visszautasítunk a mai demokráta pártokkal.

A keresztény szellem önvédelmi harca.

— A különleges helyi adottságok és körülmények tekintetbevételével: mit akar a nemzeti szocializmus Romániában?

— A mi küzdelmünk egyetemleges keresztény önvédelmi harc. Tehát elsősorban a nem keresztények befolyását kiszűböljük ki az ország minden életteréről. Ezt követi a nem keresztény lelkeség kiküszöbölése. Ez a szellem ezt tartja: ember gazdagodj meg minden eszközzel! A mi elvünk: tisztességes munkával egyenlő kenyeret az ország minden polgárának s ezáltal te — társadalmi összesség: gazdagodj. Végül harc a szélsőséges baloldali bomlasztása ellen.

Visszatér egy korábbi mondására:

— Még egyszer hangsúlyozni kívánom: mi nem állunk árja alapon. A mi mozgalomunk keresztény összefogás az állam polgárai számára. Mit akarunk? Becsületes munkát, becsületes kenyeret, becsületes szellemet.

R. P.

Kuncz Aladár: FEKETE KOLOSTOR

Feljegyzések a francia internáltságából.

Propaganda kiadás.

A r a gyönyörű 90 lei és portó. Amatórkötésben

Kapható az „Erdélyi Lapok” könyvosztályánál.

vetkező állomáson. En a hitetlen Tamást adom. Nem, nem lehet. Ó még jobban tűzbe jön. Nyeli a gép kilométereket. Mi meg nyeljük, vagy még inkább a mögöttünk jövők az országút kellemes porát. A faluvégi sorompó nyitva. Megint libagógogás, kacsa hápogás, ijedt baromfiak sipítása. Még egy kanyarodó és kint vagyunk a faluból. Stop a kanyarodóhoz! Ez sem kellemes! Megremegett a sofőr keze, de még inkább a lakodalmi táncolók, akik a falu egyetlen temploma felé vezető sikátor előtt, a főúton, még egy kis táncot engedtek meg maguknak. Most a tömegben áthalolni...

Es a vestem-rampai állomásról máris a továbbinduló vonat fűtyölése hallatszik felénk. Most vagy soha! Istenem, légy velünk! Ha Nagytalmácson is elrobog vonatunk, mielőtt odaérünk, hiába minden. Már akkor csak a szorosban, messze lent kerül újból össze az országút és vasút.

Egy kis emelkedés. Aztán elrobogunk a nagy Feltrinelli gyártelep előtt. Igaz, hogy rohan a kocs, túlköltünk, klaxonoztunk, repültünk. Aki az úttesten volt, sietve igyekezett félre. Elhagytuk az utolsó házat. Most már látjuk is az óhajtott vonatot. Ott püffög nyugodtsággal, kötött pályáján. Most érkezik be az állomásra. Sofőröm csak hátratekint. Diadalmas sportláz az egész ember. Elcsiptük, gondolja. En megértem gondolatát. De...

Korai az öröm. A sorompók le vannak engedve és az állomáshoz csak a tulsó oldalról lehet jutni. Ez már baj. Hát hiába verse-

Templomszövetek : úgymint egyházi és egyleti zászlószövetek

Herzog Péter és Társa gyári lerakatánál,

Timișoara, IV. Bulev. Carol 11. (Hunyadi-út)

Hol vásárolhat legjobban szövetet?

Egyszeri vásárlásnál erről meggyőződhet

Havas és Grünfeld posztóáruházban Oradea, Str. Avram I. (Kossuth-utca) 8. szám.

Címre figyelni! Dús választék! Legolcsóbb árak!

Egyenruha szövetek és női kabátelmék is óriási választékban kaphatók!

Közös kultúrmunka a különböző országok városai között

A magyarországi városszövetség ügyvezető igazgatója Kolozsváron nyilatkozott az együttműködés lehetőségeiről

Kolozsvár. Saját tud. Rokonai és barátai látogatására Kolozsvárra érkezett dr. Kuthy Sándor, Debrecen város főügyésze, a Magyar Vidéki Városok Kulturális Szövetségének és a Kulturális Egyesületek Szövetségének ügyvezető igazgatója. Kolozsvári tartózkodása alatt fölkerestük az agilis és sokoldalú közéleti tevékenysége révén egész Magyarországon közzismert Kuthyt, aki különben Térey Sándor néven jelentékeny irodalmi munkát is fejt ki. A kiváló író készségesen állott rendelkezésünkre és hosszú beszélgetésben ismertette a fentebb említett két szövetség rendkívül érdekes szervezetét és céljait.

A magyar vidéki városok a főváros elszívó és központosító tulásait ellensúlyozzák.

— Legyen szíves néhány szóval meghatározni, — kértük, — hogy tulajdonképpen mi is az a Magyar Vidéki Városok Kulturális Szövetsége? Mik a céljai és mik az eszközei?

— Nagyon szívesen. A még fiatal életű M. V. V. K. Sz., vagy amint röviden nevezni szokták: városszövetség, nem egyéb, mint a vidéki városok érdekképviselete, nem is annyira szemben, mint inkább párhuzamosan működne a főváros érdekeivel. Nyilvánvaló, hogy Budapestnek megvannak a maga érdekei, amelynek munkálása egyenlő a centralizálás elvének szigorú alkalmazásával. Mi viszont *kulturális decentralizációt akarunk*. Azt akarjuk, hogy a nagyobb vidéki városokban is fejlődjen ki egészséges kultúra, legyenek különböző szakiskolák, zeneiskolák, bizonyos egységes városszépítészeti elvek egyöntetűen érvényesüljenek a vidéki városokban is, jelenjenek meg róluk monografiák s így váljanak lassan vonzókká az idegenforgalom számára. Roppant fontos, hogy azok a *számottevő zenei, irodalmi, vagy képzőművészeti tehetségek, akik vidéken élnek, ne kallódjanak félre az érvényesülés útjából*. Szövetségünk két kiváló elnöke, dr. Somogyi Szilveszter és dr. Vásáry István, Szeged és Debrecen városok polgármesterei velem együtt mindent elkövettek, hogy kapcsolatokat létesítsenek hasonló külföldi városszövetségekkel s ezáltal némi nemzetközi kulturális csereforgalom induljon meg a külföldi és magyar vidéki városok között. Ezirányú működésünk a legszebb siker jegyében indult és reális eredményekkel is számolhattunk be már, amikor a gazdasági

válság egyszerre mindent kettévágott.

— Az *utódállamok* vidéki városaival kapcsolatban is történtek ilyenirányú kísérletek? — vetjük közbe a kérdést.

— Természetesen. Sajnos, itt az általános gazdasági krízisen kívül még *más okok is késleltették*, hogy munkánk eredményes lehessen. Reméljük azonban, hogy a *gyanakvás, nemzeti elfogultság és megnemértés* szelleme lasanként elhárul utunkból.

Közművelődési egyletek szervezése az irodalom és kultúrtörténeti kutatások pártolására.

— Míg a városszövetség a vidéki városok közös érdekképviselete különösen városfejlesztési kérdések megoldására törekszik, addig a *Kulturális Egyesületek Szövetsége*, amint neve is mutatja, a vidéken elszigetelten élő kultúregyesületek tömörülése bizonyos közös kulturális célok érdekében. *Ennek a szövetségnek gondolata gróf Klebelsberg Kunó minisztertől származik*, aki mindent elkövetett, hogy gondolata minél tökéletesebb formában öltözzön testet. Haláláig elnöke volt a szövetségnek. Halálakor elhatároztuk, hogy helyét — tiszteletünk és mély kegyeletünk jeléül — egy évig nem töltjük be. A szövetség alelnöke Fischer Béla baranyai alispán, a pécsi *Janus Pannonius Társaság* kiváló elnöke, A. K. E. Sz. ügyvezető igazgatója, éppen úgy, mint a városszövetségé, én magam vagyok.

— Milyen irányú működést fejt ki a kultúregyletek Szövetsége? — kérdezzük.

A pénzügyminiszterium magyarázó közleménye a külföldi hitelezőkkel történt megegyezésről

Bukarest. Saját tud. A pénzügyminiszterium hivatalos közleményt küldött a lapoknak, amelyben fejtegeti, hogy a legújabb párizsi egyezmény folytán többletfizetésekhez való hozzájárulás ellenére is egymilliárd 303 millió lei megtakarítás vált lehetővé az 1933—1934. költségvetési év második felében. Azt a többletfizetést, amihez a kormány a 20 százalékon felül hozzájárult, csaknem kiegyenlített azok a feloldások és különböző részletfizetésekről való lemondások, amelyekkel a hitelezők könnyítettek a ro-

— Azt lehetne mondani, hogy tevékenysége bizonyos mértékig talán még mozgékonyabb, elevenebb, mint a városszövetségé. Egy-egy vidéki kulturális egyesület legkiválóbb tagjai állandóan meghívást kapnak más vidéki városok egyesületeitől. Ebben az évben például igen élénk kulturális csereforgalom indult meg: Miskolc meglátogatta Debrecen, Debrecen Pécsét, Pécs Miskolcot, Sopron Szombathelyet és így tovább. Vidéki írótehetségek érvényesülése érdekében *most alapítunk könyvkiadóvállalatot. Különösen fiatal, ismeretlen, kiadót nem találó írók első műveinek kiadása volna célja ennek a vállalatnak*. Most gyűjtjük a városoktól a szükséges anyagiakat, hogy a vállalat működése lehetőleg zavartalan legyen. A kiadandó könyvek kiválasztásánál — *gróf Klebelsberg szavai szerint* — *sem pártszempontok, sem politikai, faji, vagy vallási szempontok nem jöhetnek számításba*: egyetlen szempont az lesz, hogy az illető fiatal írónak sikerült-e tehetségre valló szép magyar könyvet írnia? Második célja e kiadóvállalkozásnak, hogy *kiadja a terembe vett városmonografiákat*, amelyek egyes vidéki városok lelkének, lényegének, hangulatának lesznek érdekes, színes rajzai. Ebben a sorozatban természetesen *nem csak a mai politikai Magyarország vidéki városainak monografiái foglalnak helyet majd, hanem minden városé, amelyben emlékei vannak a magyar kultúrának*.

„Számítunk a kisebbségi magyarságra“.

— Szép feladataink megoldásáért folytatott mindennapi munkánkban természetesen számítunk a kisebbségi sorban élő magyarságra is. Különösképpen várjuk, hogy Erdély magyarsága is odaadja szellemi kincseit a közös kulturális ügynek. Ennek az együttműködésnek aligha lesz akadálya. Elvégre az utódállamok többségi népeinek vezetői is belátják egyszer, hogy *minden kisebbség csak akkor tud politikailag beilleszkedni a többségi nemzet testébe, ha saját kulturájában — irodalmában, művészetében és tudományában — akadálytalanul kiélheti magát*.

Végül még megkérdezzük dr. Kuthy Sándortól:

— Valami fontosabb, talán éppen hivatalos ügy szólította Kolozsvárra?

— Eppen nem! Rokonaim és ismerőseim látogatására jöttem, két-három kellemes napot eltölteni körükben. *Kolozsváron jogász-kodtam s az ifjuság ezer szép emléke fűz ide*. Nagyon szeretem ezt a várost! (d. j.)

mán állam helyzetén, úgyhogy lényegében az állam nem fizet többet 20 százaléknál.

Párizsból Madgearutól további jelentés érkezett, amelyből kitűnik, hogy az egyezményben nincs szó a genfi egyezmény szerinti való szakértők kinevezéséről, hanem szakértőkről, akik rövid időre fognak az országba jönni, az ország fizetőképességének megállapítására.

Madgearu szombaton érkezik Bukarestbe és este Vajda, Mironescu, Madgearu és Mihalache részvételével miniszteri értekezlet lesz, amelyen Madgearu jelentést tesz a párizsi egyezmény részleteiről.

Két hegedűt kapott Szabó Jancsi. A napokban színes riportot írtunk a kis Szabó Jancsiról, aki gyönyörű szájharmonika-játékával ragadtatta el a Károly király-utca járókelőit. Megírtuk azt is, hogy egy hegedűt szeretne kapni — megtanulna rajta játszani magától is. Olvasóink megérthették intenciókat. Mi is arra gondoltunk, hátha egy nagy zenei tehetség emelkedhet ki a váradi utca porából? S olvasóink közül ketten is küldtek a kis Szabó Jancsinak hegedűt, hogy zenei tehetségét fejleszthesse. A hegedűket átadjuk a csöpp muzsikuskának.

Hönig Frigyes
Arad, Str. Gh. Barițiu No. 10-21.
Románia legrégebbi harangöntődéje
Alapítva: 1840.

Telefon: 376.

Készít: templomi harangokat a lefinomabb harangérből a hangok előre való pontos meghatározásával. Modern, forgatható és könnyen húzható kovacsoltvas harangszerelvényeket. Vás harangállványokat, elektromos haranghúzó motorokat kedvező feltételek és a legmeszebbbenmő szavatosság mellett.

Kérjen díjtalan árjegyzéket és árajánlatot!

Az arab tiltakozás idő

Jalába zsidóvé

Negyven

Londonb

tüntést

rendőrség

Tel-a-Vivber

meg fegyve

Nopulusban

közésének

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

van.

Az arabok elkeseredett tiltakozása a palesztinai zsidó bevándorlás ellen

Jaffában közelharcba keltek zsidóvédő angol katonasággal. Negyven halott és kétszáz sebesült

Londonból jelentik: A palesztinai arabok tüntetést rendeztek a zsidó bevándorlások és földvásárlások ellen. Péntekre Jaffába tiltakozó nagygyűlést hívtak össze és az arab végrehajtóbizottság ugyancsak péntekre általános sztrájkot hirdetett. Az angol kormányzóság azonban a nagygyűlést nem engedélyezte, amire az arab kereskedők bezárták üzleteiket.

Az angol kormányzóság erre megerősítette a gyalogságot, lovasrendőrséget és gépfegyverekkel ellátott katonaságot vezényelt ki a zsidó lakta belváros védelmére.

Az arab munkások elhagyták munkahelyeiket és csatlakoztak a tüntetőkhöz, akik az arab mecsetbe vonultak, hogy résztvegyenek istentiszteletükön. Innen a dróttal elkerített zsidó belváros megtámadására indultak.

Amikor a tüntetők elérték a zsidó belvárost, hirtelen revolver dörrent az arab táborban. Erre az arabok a drótsövényeknek vetették magukat és rövid görbényelű késekkel igyekeztek a drótakadályokat átvágni. Véres közelharc keletkezett erre az arabok és a karhatalom között. Az angol katonaság több sortűzet adott le az arab tüntetőkre. A közelharcnak

negyven halottja és kétszáz sebesültje van.

Kisebb csoportok még este is tüntettek a zsidók ellen.

Angol hatóságok elrendelték a középületek megszállását.

Londonból jelentik: Jaffában kihirdették a statáriumot és az angol helyőrséget riadó készütségbe helyezték.

Ostromállapot Tel-a-Vivban

A jeruzsálemi arab felkelés tovább terjed. Pénteken este a zendülők megtámadták Jaffában a rendőrséget, angol repülőraj oszlatta szét őket. Tel-a-Vivben ostromállapot van, Haifában a tömeg fegyverekkel támadt az angol rendőrségre. Nopulusban az arabok és a rendőrség összeütközésének egy halott és több sebesült áldozata van.

GYÖTRELEM

minden házimunka, ha meg van hűlve. A főzést, takarítást, — ezelőtt oly kedves foglalkozásait —, a köhögés miatt nem tudja nyugodtan végezni. Használjon azonnal KRESIVAL-t és pár napon belül megszabadul hűlésétől

KRESIVAL

Titulescu külügyminiszter a kisantant és a Balkán-szövetség összeegyeztetéséről

(Folytatás az első oldalról.)

Bukarest. Saját tud. A hazaérkezett külügyminiszter sajtónyilatkozata elmondja, hogy a balkáni utazás az illető országok kormányfőinek a meghívására történt. Titulescu mindenütt őszinte békevágyat tapasztalt. Azonkívül azt, hogy Románia mindenütt nagy rokonszenvennek örvend.

Érdekes volt a miniszter felelete arra a kérdésre, amit tulajdonképpen maga tett fel a felolvasott sajtónyilatkozatban, hogy t. i. hogyan egyeztethető össze a kisantant szerkezete egy balkáni megegyezés akciójával? Erre a Titulescu felolvasott nyilatkozata a következőket mondotta:

— A két nemzetközi formáció nemcsak hogy nem ellentétes, hanem kiegészíti egy-

mást. A tartós béke megszervezése a Balkánon a legnagyobb mértékben érdekli a kisantantot. Nem kell elfelejteni, hogy a kisantant két államának már földrajzi fekvésénél fogva is közös érdekei vannak a Balkánon. Minél jobban megerősödik ezek biztonsága ezen a földterületen, annál jobban be tudják tölteni a kisantantban is a maguk békebiztosító küldetését. Vagyis: minél jobban van a béke biztosítva a Balkánon, annál jobban erősödik meg az Közép-Európában is. Következésképp Románia és Jugoszlávia tevékenysége a balkáni béke fenntartására teljes harmóniában van a kisantant művelésével és érdekeivel.

A szerb kormány lemondás előtt

(Belgrád.) Váratlanul hazaérkezett Nika-Bajna fürdőbeli időzéséből Sándor király. A váratlan hazaérkezést összefüggésbe hozták a kormány kebelén belüli egyenetlenségekkel, amelyek az ország pénzügyi talpraállítása felőli kérdésben állottak elő. Elterjedt az a hír is, hogy a kormány elhatározta lemondását, mert nem tudott megállapodni, vajjon inflációval segítsen-e, vagy külföldi kölcsönt keresen. A kormánylemondás hírére ma a belgrádi sajtó erősen cáfolja. Előbb a király külföldi utat tesz s ennek során megkísérli a kölcsönszerzést. Csak azután kerülhet sor a kormányon való változtatásra.

Influenza, torokgyulladás, az orr és garat elnyálkásodása, a mandulák megbetegedése, valamint tüdőcsúchurut esetén gondoskodják arról, hogy gyomra és beleit a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által többször és alaposan kitisztítsanak

A temesvári árumintavásár megnyitása. Temesvár. Saját tud. Szombaton délelőtt nyílt meg Temesváron az árumintavásár. Ez alkalomból Temesvárra érkezett Gafencu kereskedelmi alminiszter, Pitulescu posta vezérigazgató, Valkovits Viktor volt közlekedésügyi miniszter és még sokan mások.

Hitler megkezdi a választási propagandát

A német kancellár és vezértársai a berlini Sportpalotában tartott óriási népgyűlésen (Hitler mellett Goebbels dr. propaganda-miniszter, mögötte Hess Rudolf, a vezér helyettese).

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ SZÁLLÓ

Budapest IV. Egyetem-utca 5. (A Belváros központjában).

100 modern, kényelmes szoba. Lift. Hideg-meleg folyóvíz. Központi fűtés. Az étterem és kávéházban minden este szalonzene. Az Erzsébet-pincében egypincér rendszer. — Menü: 1.60 P.

S Z A B Ó I M R E

t u l a j d o n o s .

A csehszlovák felvidék zsidóságát elijesztették a magyarsággal való együttthaladástól

A felvidéki zsidó szövetség elhatározta a csehekbe való beoivadást. Az ungvári zsidóság visszakozott a magyar nyelv melletti szavazástól

(Pozsony, október 26.) A pozsonyi magyarságnak úgyszólván minden nap egy-egy újabb szívfacsaró keserűséget hoz. Julius óta hihetetlen mértékben fokozódik a kisebbségi jogok elleni nyílt, vagy titkos cseh aknamunka. Eleinte elszigetelt jelenségeknek tartották Pozsonyban ezeket a megisméltető támadásokat, most hétfőn azonban kiderült, hogy a cseh kormány tervszerűen megsemmisítő hadjáratot indított a kisebbségi jog mindenféle maradványa ellen. A zsidók szereplése alapján került ez a titok nyilvánosságra. Gyanus volt nagyon, hogy az ungvári zsidó párt a városi közgyűléselőtt a magyar nyelv mellett szavazott, a következő közgyűlésen azonban zárt sorban a csehek mellett szavazott.

Az ungvári két szavazás között feltétlenül kellett valami titkos befolyásnak érvényesülni, s hogy mi volt ez a befolyás, most végre tisztázódott. Benes pozsonyi lapja, a *Slovensky Vecsernik* hétfői száma boldogan jelentette, hogy vasárnap igen kielégítő eredménnyel folyt le a felvidéki zsidók szövetségének pozsonyi rendkívüli közgyűlése. Megjelent e közgyűlésen Lederer dr., a csehországi zsidó szövetség elnöke is és ünnepi beszédben lelkesedett a zsidók elcseszesedésének nagy erkölcsi jelentőségéről. Szokatlan dolog volt, — bár Benes lapja egyáltalában nem találja szokatlannak, — hogy megjelent ezen a zsidó nagygyűlésen Krno pozsonyi polgármester és Ivánka Milán nemzeti demokrata képviselő, a legantiszemitább cseh párt kiküldötte s mindkettő üdvözlőbeszédet is tartottak.

A felvidéki zsidó szövetség meghozza történelmi jelentőségű határozatát. — Helyesli a kassai és pozsonyi magyarellenés népszámlálást.

A közgyűlés határozati javaslatot fogadott el, amelyben kimondja, hogy a felvidéki zsidók teljes erejükből arra fognak törekedni, hogy a cseh-tót nemzetegységért harcoljanak, visszautasítják a budapesti magyar nacionalisták támadását a pozsonyi és kassai népszámlálás ellen, a cseh népszámlálást teljesen hitelesnek mondják ki és tiltakoznak a tri-

noni béke revíziójának gondolata ellen is. A határozat ismertetése után Benes lapja azt a reményét fejezi ki, hogy most már a felvidéki zsidó szövetség egybe fog olvadni a cseh zsidó szövetséggel, amelytől eddig az választotta el, hogy a magyar nyelvhez ragaszkodott, sőt be fog olvadni az egész felvidéki zsidó egyház is a csehországiba.

A prágai kormány küldötte életbevágó üzenetet hozott.

Pozsony lakosságát teljesen váratlanul érte a cseh lap híre, olyan titokban tartották meg ezt a zsidó közgyűlést. Minthogy Pozsonyban elég szívélyes viszony volt eddig a magyar és a zsidó társadalom között, csakhamar sikerült megtudni több vezető zsidótól, miféle előzményei voltak ennek a közgyűlésnek. Nevezetesen megjelent a napokban Roth Hugó pozsonyi főorvosnál, a felvidék zsidó szövetség elnökénél Lederer, a cseh zsidó szövetség elnöke s felkérte, hogy néhány vezetőembert hívjon össze bizalmas tanácskozássra, mert végtelenül fontos és életbevágó üzenetet hozott a cseh kormánytól a felvidéki zsidósághoz. Ez az értekezlet még a második ungvári szavazás előtt történt. Lederer előadta az értekezleten, hogy a zsidóság a cseh állam területén sorsfordulathoz érkezett. A cseh kormány ugyanis minden felhasználható eszközzel ki akarja irtani mindennemű kisebbségi megmozdulást, magyarokét, németekét és tótokét egyaránt. A zsidóság, ha meg akarja menteni pozícióját, csak úgy teheti meg, ha nemcsak elfordul nyíltan és nyilvánosan a nemzeti kisebbségektől, hanem egyenesen felcsap csehnek, mert Prágában az a vélemény most, hogy „aki nincs velünk, az ellenünk van”. Az óvatos félreállást sem engedik meg többé.

A zsidó szervezetek engedelmeskednek a prágai követelésnek.

Lederernek erre a beszédére egyik pozsonyi zsidó azt felelte, hogy a cseh kormányzat óriási propagandát folytat Hitlerék ellen, éppen az antiszemitizmusba kapaszkodva, menedékgótot adott a német zsidóknak, elősegíti, hogy a német szociáldemokrata lap hivatalos közlönye cseh területen jelenjék meg, ezután hát nem valószínű, hogy odahaza saját zsidó polgárait kezdené üldözni. Lederer kisé megütődött erre az érvelésre, de azután kijelentette, hogy egy kormánynak nagyon sok módja van arra, hogy ne nyíltan folytasson üldözést, elég, ha szabad utat enged a cseh fasizmusnak, vagy más antiszemita társadalmi mozgalmaknak s így közvetve is éppen elég árthat a zsidóságnak. Hosszas és izgalmas vita után végre leszerelte a miniszterelnök és Benes külügyminiszter nevében jött prágai kiküldött a pozsonyi zsidókat és a megállapodás értelmében most vasárnap létre is jött az a közgyűlési határozat, amellyel a felvidéki zsidóság most ugyanazt tette, amit a szerb uralom alatt élő zsidók már elkövettek: a maga egész tömegében hivatalos szervezetként szembefordult nemcsak Magyarországgal, a régi hazával, hanem az együttélő felvidéki magyar kisebbséggel is.

SZÍNHÁZ

Még bizonytalan, mikor kezdődik Nagyváradon a szezon

Kolozsvárról nem engedi a közönség a színészeket

Alig egy hete kezdtek meg Kolozsváron az új, Parlagi-féle társulat színészei az előadásokat, máris olyan érdeklődés mutatkozik, hogy napokkal előbb kapkodja szét a közönség a jegyeket s estéről-estére zsúfolt házak mellett folynak az előadások.

Ilyen körülmények között teljesen bizonytalan, mikor jöhetnek Nagyváradra a színészek? A kolozsvári közönség olyan szeretettel karolta fel a társulatot, hogy a szó teljes értelmében nem engedik át a színészeket.

Valószínű tehát, hogy a november 3-ai tervezett váradai szezonnyitás eltolódik és csak tizedike körül kezdődhetnek meg az új társulat előadásai Nagyváradon.

Tamási Eugénia színészeinek nagy sikerei Érmihályfalván. Saját tud. Tamási Eugénia erdélyi operettársulata estéről-estére fokozódó siker mellett játszik Érmihályfalván. Tamási Eugéniát mint primadonát is nagyon megszerették. Mellette Jancsó Jolán, Szabó Mancsi, Lukács Ede, Tompa Laci és Fóthy Károly a kis együttes erősségei.

Heti műsor:

Kolozsvár:

Vasárnap délelőtt 11 órakor: **Timosa.** (Matiné helyárak.)

Vasárnap délután 4 órakor: **Egy csók és más semmi.**

Vasárnap este 8 órakor: **Lipinskája egyetlen estéje.** (Mérsékelt felemelt helyárakkal.)

Hétfőn este 8 órakor: **Magdát kicsapják.**

Szerkesztői üzenetek

H. R. Nagybánya. A kérdezt író címe Odorhei (Székelyudvarhely). — **K. S. Nagykároly.** Csak úgy mondhatnánk határozott véleményt, ha legalább a globális adókövetési jegyzőkönyvet és az új hitelezővel kötött kölcsönszerződést a jelzáló bekebelezési végzést látnánk. Mindenestre forduljon megbízható, lelkiismeretes ügyvédhez és az itt jelzett iratokat tessék mingyárt magával vinni. — **L. M. S.** Végtelen sajnálatunkra alkalmi versekkel tulságosan is el vagyunk látva s — mint tapasztalhatta is, ilyesmit a legritkább esetben közlünk.

NOVOTNY

TURNATORIE
DE CLOPOTE
GLOCKENJESSEREI
HARANGÖNTÖDE

TIMISOARA

Gyárváros, Hold-utca 4. Telefon 2-43.

Czeiznai Eszter könyvei.

I. Diétás szakácskönyv.

Cukorbetegség, érlemeszesedés, magas vérnyomás, gyomorbetegség, hizlaló és soványító kurák, vesebetegségek esetére alkalmas konyhareceptek. Soós, Evald, Bálint, Hamedorfer és több más orvostanár elvei alapján

II. Cukrászat és hidegbütié.

Ezt a könyvet a konyhaművészet akadémiájának nevezhetjük. — Háromszáznál több recept, érdekes utbaigazító rajzok, illusztrációk könnyítik a háziasszonyok feladatát. Mind a két könyv ára külön-külön 140.— lei. Vidéki rendelésnél 10 lejjel több küldendő portó fejében. Utánvéttel 170.— lei.

HIREK

Központi szerkesztőség:
Oradea—Nagyvárad, Str. Regele Carol II. 5
Telefon: 27.

Felöltszerkesztő: **Perédi György**

Kolozsvári szerkesztő: **dr. Sulyok István**
Cluj, Piața Unirii 13. — Telefon 502.

Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

1923
október
29

Kemál pasát köztársasági elnökké választják

Tíz esztendeje immár annak, hogy a független Törökország köztársasági elnökké választotta Kemál pasát, aki az egész török politikai és társadalmi életet megreformálta s új alapokra fektette. Kemál Musztafa pasa a legújabb idők legérdekesebb államférfiai közé tartozik. 1880-ban született Szalonikiben, tehát még férfikora delén áll. Katonatiszt volt s mint anatóliai származású ember, Enver pasával együtt élénk részt vett az ifjú-törökök szabadságharcjaiban. 1909-ben ő vezette Konstantinápoly ellen a katonai felkelést. A világháborúban sokáig védte a Dardanellákat, később a Kaukázusban és Szíriában harcolt. Ott érte az összeomlás is. 1922-ben megverte a Kis-Ázsiában elnyomuló görög csapatokat, s kezébe ragadta a hatalmat. Az ankarai nemzetgyűlés 1922-ben elnökké választotta, 1923 október 29-én pedig a török köztársaság elnökké választották meg, miután elfogadta a lausannei békeszerződést, amely Törökország függetlenségét biztosította. Ezzel a nappal kezdődik Törökország új korszaka is: megszűntek a háremek, önállósultak a nők, s a társadalmi és közélet teljesen európai alapokra helyeződött. Kemál pasa nélkül Törökország még mindig a kalifátusok évezredek tradíciói között vergődne.

Időjárás. A budapesti Meteorológiai Intézet jelentése szerint lényeges időváltozás nem várható.

Megszűnik a szatmári CFR forgalmi-felügyelőség. Bukarestből jelentik: A CFR vezérigazgatóság november elsejével megszünteti a konstancai és szatmári forgalmi felügyelőségeket.

Tanítói kinevezések a Székelyföldre. Bukarest. Saját tud. A tanügyi vezérinspektorok tanácsa október 24-én és 25-én több új tanítót nevezett ki az állami iskolák kisebbségi tagozataihoz. Így **Csik megyébe:** György István, Szentés Szilveszter, Ferenc József, Vince András és Fogaras Anna tanítókat. **Háromszékbe:** György Aladárt, Perthő Benjámin, Columban Moisés; **Udvarhely megyébe:** Vass Gyula, Péter Géza, Palancz Ilona, Mihály Rozália tanítókat.

Az igazságügyminiszter Zilahon. Saját tud. Csütörtök éjszaka Popovici Mihály igazságügyminiszter Zilahra érkezett. Dr. Pop György prefektus beteg lévén dr. Sima Kornél ment elébe az állomásra. Hivatalos fogadtatás nem volt. A miniszter feleségével utazott. Az éjszakát a vasúti szalonkocsiban töltötték. Péntek délelőtt megtekintette a törvényszéket és a fogházat. Mindkettő felett megelégedését nyilvánította. Kijelentette, hogy Erdélyben és Romániában sem a hitlerizmus, sem a kommunizmus nem veszélyes. A konverziót pedig miután általános megelégedést váltott ki, nem fogják megváltoztatni. A miniszter feleségével délután autón Badacsonyba ment Maniu Gyulát meglátogatni, akihez benső régi baráti szálak fűzik. Este dr. Pop György prefektus adott vacsorát tiszteletére s fél kettőkor tovább utazott Kolozsvárra.

Betörték József főherceg házikápolnájába. Budapestről jelentik: Péntekről szombatra virradó éjjel József főherceg házikápolnájában betörők jártak, akik többezerpengő értékű templomi felszerelést vittek el. A nyomozás erélyesen folyik.

Alfonz spanyol király határincidense. Bécsből jelentik: A féltoronyi osztrák határon kellemtlen utikalandja volt Alfonz spanyol királynak. A rendőrtisztviselő nem ismerte fel a királyt és utlevélét követelte. A spanyol király azt felelte a szigorú kérdésre: Menekült vagyok, nincs utlevelem! A rendőrtisztviselő mindaddig nem engedte tovább utazni, amíg nem érkezett Frigyes főherceg autóján a főherceg titkára, aki igazolta a spanyol királyt és így tovább folytathatta útját.

Közönséges gyilkossági kísérlettel vádolják Dollfuss merénylőjét. Bécsből jelentik: A bécsi ügyészség elkészült a vádirattal, amely szerint Dertilt, Dollfuss merénylőjét közönséges gyilkosság kísérletével vádolják. Vegyes bíróság elé állítják és rajta kívül még nyolc személyt vádolnak bűnrészességgel, köztük Dertil szüleit is.

Halálozás. Özv. Béres Jánosné, néhai Béres János gyógyszerész, római katolikus egyháztanács elnök özvegye csütörtökön reggel hosszas szenvedés után Máramaroszigeten 58 éves korában elhunyt. A jótékonyágáról közismert urnó temetése szombaton délután fél 4 órakor lesz.

Japán követét visszahívták Amerikából

Katsuji Debusi washingtoni japán követ parancsot kapott kormányától, hogy az amerika-japán kapcsolatokra vonatkozó jelentések megtevése érdekében azonnal utazzék haza. Az általános vélemények szerint, nem valószínű, hogy a japán követ Washingtonba visszatér.

Máramaroszigeten is megnyílt az Ujságíró Klub. Saját tud. Szerdán este nagyszámú közönség részvétele mellett nyílt meg a Máramarosi Ujságíró Klub. Fővárosi mintára pazarul berendezett helyiségeit zsufoláig megtöltötte Máramarosziget elit közönsége. Az ünnepélyes megnyitáson Micu Aurél román ujságíró, a klub elnöke meleg szavak kíséretében üdvözölte a megjelenteket.

* A serdülő ifjúságnak reggel felkeléskor egy-egy kis pohárnyi természetes „Ferenc József” keserűvizet kell adni, mert gyomor- bél- és vértisztító hatásának fiúknál és leányoknál igen fontos eredményeket köszönhetünk.

Martos Ferencet szélhűdés érte operettje előadásán. Bécsből jelentik: A Theater an der Wienben pénteken adták elő a „Szerelmi álom” című operettet, amelyet Martos Ferenc, Szilágyi László és Reiher Heinz közösen írtak. A bécsi lapok különféle kritikáikban hol egyiket, hol másikat szerepeltették a darab szerzőjeként, csak Martos Ferencet nem említették meg. A pénteki előadásán Martos Ferencet páholyában ülve, szélhűdés érte. A mentők elszállították és azonnal eret vágta rajta, állapota nagyon súlyos.

A KATOLICIZMUS diadalmas erejének, mérhetetlen nagyságának és végtelen szépségének MECKAPO TÜKRE a KATOLIKUS LEXIKON.

Egy jó ötletért 5000 lei

a DIANA sósorszesz közönség pályázatán.

Azt a baráti kapcsolatot, amely eddig is megvolt a DIANA sósorszesz fogyasztói és gyártói között; szorosabbra akarjuk fűzni!

Az a meggyőződésünk, hogy a közönség a legjobb reklámtervező, tehát pályázatot hirdetünk a közönség részére, reklámötletekre.

A DIANA pályázat tárgya:

a DIANA sósorszesz. Aki csak egyszer is megvette, egész életén át használja ezt az életet-, erőt-, egészségetadó háziszert. Otthon, sportnál, utazásnál, kirándulásnál nélkülözhetetlen. Gyermekek és felnőttek, szegény és gazdag, egészséges és beteg egyformán használja. Olyan fontos, akár a mindennapi kenyér. (Részletes használati utasítás minden üvegehez mellékelve van).

A DIANA pályázat formája:

beküldhető rajz, vers, jelmondat, szöveg és egyéb reklámötlet. A rajzoknál nem a tökéletes kidolgozás, hanem az ötlet a fontos; a vers legfeljebb négysoros, pattogórimú, könnyen megjegyezhető szöveg; a jelmondat legyen néhány-szavas szöveg, amely a DIANA sósorszesz utolérhetetlenségét, nélkülözhetetlenségét és számos jó tulajdonságát hirdeti! Egyéb reklámötletre a leg-
jobb tér kínálkozik! Ezt legfeljebb 15—20 sorban kérjük leírni és beküldeni. Kérjük a papírnak csak egy oldalára írni!

A DIANA pályázat feltételei:

A pályázaton mindenki résztvehet, aki pályamunkájával együtt egy DIANA sósorszesz használati utasítást küld és a pályázati hirdetés szelvényét mellékeli.

A pályázat határideje:

1933 november 30.
Eredményét a lapokban közöljük!

DIJAK: I. díj 5000 lei
II. díj 3000 lei
III. díj 2000 lei
IV. díj 1000 lei

ezenkívül 20 vigaszdíj, összesen 15.000 lei értékben.

A pályaművek közül zsűri válogatja ki a nyerteseket.

A zsűri döntése megfellebbezhetetlen!

A nyertes pályaművek minden jogukkal együtt a DIANA tulajdonába mennek át. Egy résztvevő többféle tervvel is pályázhat, csak arra kérünk mindenkit, hogy minden tervét külön papírlapon küldje be az alábbi címre, persze egy borítékban:

DIANA TIMIȘOARA

Várjuk a pályamunkákat!

Itt levágandó és beküldendő!

PÁLYÁZATI SZELVÉNY.

19. Alulírott a mellékelt..... drb. pályamunkával résztveszek a DIANA sósorszesz-pályázatban. A hirdett feltételeket kötelezőleg elismerem.

Mellékelendő:

1. Egy DIANA sósorszesz használati utasítás.
2. A pályamunkák.

(olvasható aláírás).

Pontos cím.

FILMPALACE

Ma, és a következő napokon:

Szerelem városa

Csodás zenés és énekes slágerfilm!

Főszerepben: JOSEF SCHMIDT

világhíru tenorista.

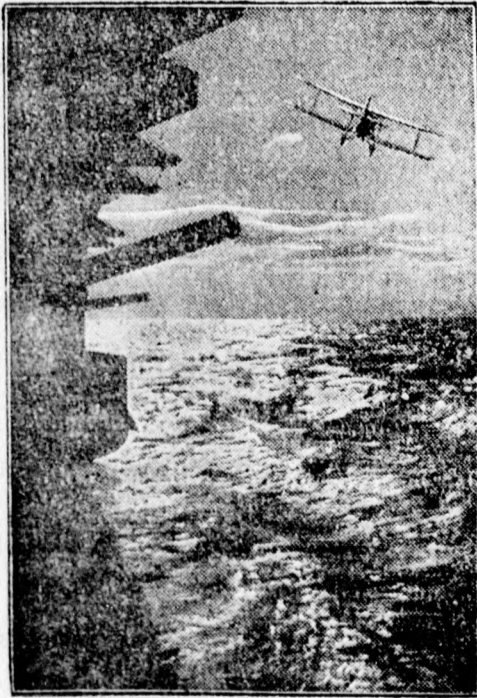
Victor de Kowa, Fritz Kampers, Charlotte Ander.

Vasárnap 3-hor olcsó helyárak!

Izgatással vádolnak egy református tanítót, aki nem engedett át növendékeket az állami iskolának. Saja Sándor albisi református lelkész-tanító ellen feljelentés érkezett a nagyváradai ügyészségre államellenes izgatás címén. A feljelentés szerzője az albisi állami tanító, aki iskolája részére 50 növendéket kért a református iskolából. Saja jelentést tett a püspökségen, ahol nem engedélyezték, hogy átadjon növendékeket az állami iskolának. A püspöki határozatot szószéken hirdette ki a lelkész a szülők megnyugtatóására. Az állami tanító államellenes izgatás címén feljelentette emiatt a csendőrségen. A csendőrség felterjesztette az ügyet a nagyváradai ügyészségre, ahol dr Jeremia királyi ügyész szombaton kihallgatta Saja Sándort.

Átvágta a nyakát. Torda. Saját tud. Vitan János aranyos-lónai kovács mester öngyilkossági szándékkal hosszúpengéjű bicskájával átvágta a nyakát. Mély sebe miatt sok vért veszítve, eszméletlenül esett össze. Súlyos állapotban szállították be a tordai kórházba.

Életfogytiglanra ítélték el a herkulesfürdői rablógyilkosokat. Temesvár. Saját tud. A múlt év szeptemberében gyilkoságnak esett áldozatul Eberle Keresztély karánsebesi villatulajdonos, feleségét pedig a gyilkosok oly súlyosan megsebeztek, hogy nemsokára szintén meghalt. A tetteseket a csendőrség akkoriban Bratanu István és János személyében nyomozta ki, akik közül az egyik szintén villatulajdonos Herkulesfürdőn s akik Danciulescu Stefánia asszony segítségével hatoltak be Eberlékhez, hogy őket kirabolják. A karánsebesi törvényszék után most már a temesvári királyi tábla is foglalkozott a gyilkosság ügyével. A tábla a Bratanu-fivérek büntetését, akik egyenként tizenöt évi fegyházra voltak ítélve, életfogytiglani fegyházra szigorította, az asszony négy évi fegyházbüntetését pedig ugyanennyi időre szóló fegyházbüntetésre változtatta át. Az elítéltek a Semmitószékhez felbocsátottak.

Repülőgép felderítő uton

Az egyik angol anyahajóról kirepülő dupla-fedelű gép felderítő utra indul a tenger felé. Felvételünk a skóciai partok mentén lezajlott angol hadgyakorlatok alkalmával készült.

* Fej-, váll- és ágyékreamánál, idegfájásoknál, szaggatásnál és zsabánál a természetes „Ferenc József” keserűvíz rendkívül hasznos háziszser, amely kora reggel egy pohárral bevéve, az emésztőcsatornát jól kitisztítja. Egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok tanúsítják, hogy a valódi Ferenc József víz gyors és biztos hatású, kítőnő gyomor- és bél-tisztító szer.

Megmérgezte magát egy szatmári leány, mert vőlegénye visszaküldte a fényképét. Szatmár. Saját tud. Szikszai Ilonka mintegy két hónappal ezelőtt jegybe lépett Balogh Lajos lakattal, aki az Unió vagongyárban van alkalmazásban. A fiatalok között a két hónap alatt sohasem volt nézeteltérés, csak a fiu apjával, aki szintén az Unió vagongyárban dolgozik, nem értették egymást. A fiatalleány végül is megunt az édesapjával való huzalkodást és visszaküldte menyasszonyának a nála lévő fényképét. A fiatal leányt annyira elkésérette vőlegénye eljárása, hogy megdöbbenve harminc gramm aszpirinnel megmérgezte magát. Szerencsére a szülők idejekorán észrevették leányuk végtelen tettét, gyorsan orvost hívtak, aki gyomormosást alkalmazott és megmentette Szikszai Ilonkát az életnek.

A Nagyvárad Magyar Kultúrház vasárnap, 29-én délután 3 és 5 órakor Pasteur (Kórház) utca 38. szám alatt a következő műsort adja: Nyitány. Előadja: A Velencei Kultúrház zenekara. Szavaltat: Czeglédy Mancsi. Táncoz, énekes duettek előadják: Palády Rózsika, Popsár Pipi, Miksik Lili, Venczel Pál, Balogh Sándor. Két bohózat. Előadja az ifjúság. Gyermekeket csak a 3 órai előadásra bocsátanak be. A rendezőség.

Mindenszenti templomgyertyák

olcsó, gyári árban, kilója 41 lei, negyed kiló 11 lei

Aszódinál, Sas-palota.

A Magyar Párt nagyváradai tagozatának beszámoló gyűlése. A Magyar Párt vasárnap, október 29-én két helyen tart beszámoló gyűlést. Délelőtt 11 órakor Biharszentjánoson, délután 4 órakor Borsos. A gyűléseken Hegedűs Nándor képviselő, Buday Tibor és Arvay Árpád tartanak beszédeket.

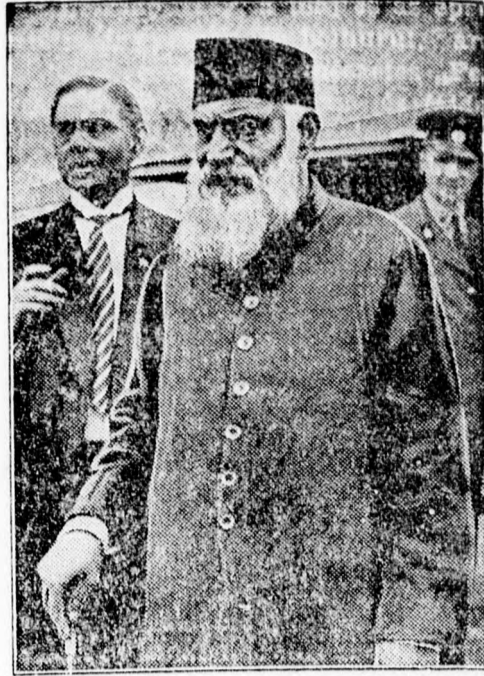
Felhívás. Külön is felhívjuk kedves olvasóink szíves figyelmét a „Diana” sósorsos pályázati hirdetésére (lásd 7-ik oldal) és kérjük, hogy azon minél számosabban résztvenni szíveskedjenek és e célra kizárólag lapunkból kivágott pályázati szelvényt alkalmazzák. Egyébként is kérjük kedves olvasóinkat, hogy vásárlásaiknál lapunkban megjelent hirdetésekre hivatkoznival szíveskedjenek.

Zürichi zárlat. Párizs 20.22 fél, London 16.42 fél, Newyork 349, Brüsszel 72, Milánó 27.21 fél, Madrid 43.20, Amszterdam 208.35, Berlin 123.20, Bécs 72.58, Prága 15.32 fél, Varsó 58.85, Belgrád 700, Bukarest 305.

PÁLYÁZATI HIRDETÉS.

A kézdivásárhelyi római katolikus tanítóképzővel kapcsolatos gyakorlóiskolához a II. tanítói állásra pályázatot hirdetünk. Kinevezett tanítónak kötelessége lesz a rábizott osztályok vezetése és a képzőintézeti növendékek gyakorlati kiképzésében való részvétel. Fizetése évi 36.504 lei. Ha idősebb tanító neveztetnék ki, fizetése aránylagosan emelkedik.

Pályázhatnak római katolikus vallású, katonai kötelezettségüknek is eleget tett és tökéletes román nyelvi tudással rendelkező tanítók. Kérések megfelelő okmányokkal (munkabizonyítvány és inspektori látogatási jegyzőkönyv is) f. évi november 11-ig a tanítóképző igazgatóságához (Tárgu-Săucescu—Kézdivásárhely) beérkezni.

Meghalt Patel, az indiai szabadsághős

Az indiai nemzeti-gyűlés egykori elnöke, aki az indiai szabadságharcok lelkes vezetője volt, 60 éves korában a Genf melletti Glauiban meghalt. Mahatma Gandhinak meghitt barátja volt. Európába szívbját gyógyítani jött, de úgylátszik későn, szívzélhűdés okozta halálát.

Százötvenezer leles csekk tűnt el. Temesvár. Saját tud. Beszpaletz Valter tojásexportőr a pénteki nap folyamán feljelentette a rendőrségnél, hogy már október 21-én — a múlt szombaton — csekket adott fel a postára s az a segesvári címzett mindaddig el nem érte. Beszpaletz a Temesvári Bank és Kereskedelmi R. T.-tól vette a Nemzeti Banknak ezt, a százötvenezer leiről szóló csekkét, amely a 24646—8097-es számot viselte. Odaadta azután Kalánka Mária nevű irodakissasszonyának, hogy azonnal küldje el ajánlva Auer József segesvári lakosnak, üzletfelének. Az irodakissasszony szombaton este számos más levéllel együtt a szolgának adta át a csekket tartalmazó borítékot. S ez a levél — a feljelentés szerint — tévedésből nem ajánlva lett feladva, hanem a szolga a többivel együtt a pályaudvari postahivatal postaládikójába dobta. Utóvégre így is el kellett volna jutnia a címzethez... De nem jutott. A rendőrség több irányban megindította a nyomozást.

Ahogy Svájc saját mezőgazdaságát támogatja. Bernből jelentik: A most végződött őszi lésszak folyamán az egyes szövetségi kantonok tanácsai hosszas tanácskozás után elfogadták a szövetségi tanács ama javaslatát, hogy a belföldi termelésű idegi búza árát 36 frankban (kb. 1100 lei) állapítsák meg métermázsánként.

X. PIUS pápa: «Ne akármit imádkoztatok a szentmise alatt, hanem imádkoztatok a misét.»

A vasárnapi misére menjünk

MISEFÜZETTEL

Megjelenik minden vasár- és ünnepnapon. Ára csak 2 lei. Kapható a templomok előtt és a kiadóhivatalban Budapest VII. Rákóczi-út 36. IV. em. 5. Előfizetési ár egész évre 150 lei. Pénzküldemények az «Erdélyi Lapok» kiadóhivatalába Oradea küldendők. Megrendeléseket csak közvetlen a budapesti kiadóhivatal intéz el.

Arcok és karcok

Írta: Ruffy Péter.

A párizsi magyarság mai arculatát kívánom megrajzolni ezekben a sorokban. Ön tudatosan, érzelmesség nélkül. Arcokat karcok az élet fehérségére az élet valóságából és a valóság életéből. Találkozásaimat mondom el a magyar festővel, diákkal és emigránsokkal. Ugy, ahogy megtörtént — gyakran érdektelenül — a párizsi köznapban, a párizsi estben, éjszakában és hajnalban a Montparnasson, a Montmartre vadonában vagy a Quartier Latin mosolygó életfeledésében.

Emlékek ezek a közelfekvő találkozások? Talán annyiban, hogy magammegett hagytam őket. De nincsen meg bennük az időben való eltávolodás, a szükséges távlat és a feldolgozás befejezettsége. Azt is mondhatnám, hogy még nem értek meg. Ha ezt a folyamatot megvárnám, akkor a történetekből kimaradna az emlékezés pontossága és hozzájárna az emlék gondolateltű filozófiája.

Most írom le őket, frissen, a visszaemlékezés melegében, a kis percek kis távlatából. Magyar arcok, magyar karcok s magyar karcok ezek. Idegenből. Üzenetnek. Ime:

*

A párizsi magyar művészt, akit így kiragad az emlékezetem, Pérely Imrének hívják. Harmincnyéves. Pápai születésű. Dunántúli. Három éve él Párizsban. Bohém. Ő az egyetlen magyar festő, aki a pápai udvar meghívására lerajzolta a Szentatyát és a biborosokat. Most nyomorog. Tisztában van önmagával és mondanivalóival. Érti — gyakran éhgyomorral, — hogy ez a művészet útja. Ez a beérkezés útja, amely ott kezdődik a kétfrankos vacsorán, komisz manzárdszobán, kopott ruhán és még kopottabb felöltőn, sajátmosású ingen, zálogcédulán, hitelezői megegyezésen és számlatartozáson, folytatódik a munkán, a munkán, a munkán és végződik pedig — Uramisten — ki tudja, hol? Erre talán ő sem gondol. Ugy ismertem meg őt a Quartier Latin egyik jönevű kávéházában, a Capouladban, jóval éjjel után, egy köznapon napon, rajzai és vázlatkönyve mellett, a bock előtt, fojtó dohányfüstben, idegen hangok elűtő hullámzásában, barátai között, egykedvűen, csendesen, hallgatagon.

Ahogy leültem melléje és elhadartam mondanivalóimat, így szólt:

— ... majd később. Intervju? En tőlem?

A zsebére mutatott, amely üres volt. Magára mutatott megvetéssel, önváddal, keserűn. Ki tudja most, mennyi idő telt el, amikor már talán elfelejtette, hogy ezekből a szavakból másnapra ujságcikk lesz és beszélni kezdett. Megszökött a gondolata és — ha jól tudom, így kezdte akkor, hogy:

— ... emlékezem. A gyermekkorom jut eszembe. A pápai bodzafakerítés és a gyümölcsös kert. A diván a méhesben, ahol az apám aludni szokott. A hőscincérek a jázminbokron. Az utolsó nyári reggel párás melege, amikor a levegő reszkette játszott a szem előtt. Pirosan, porosan. Hajnalban, a felkelő nap aranyporában. Mi jut eszembe? A hetes huszárezred, a legények, a leányok, azután... édesanyám...

Egy kicsit költő is volt. Furcsán és idegenül hangzottak akkor ezek a szavak, Párizsban, éjjel után, a Capouladban, ezek között a begyepesedett kozmopoliták között. En megértettem őket, bennük pedig az értelem mélységét. Magyar szavak voltak ezek a javából. Szinte magukkal hozták a magyar nyár ölelő melegét. És azt is tudtam, hogy a magyar sors egyik láncszeme ez a Pérely Imre, itt, megtörtén, pénztelenül, idegenben. Rómában már befutott ember volt. A katolikus egyház feje abban a kitüntetésben részesítette, hogy meghívta udvarába, hogy portrét készítsen róla. A pápai udvarban a legnagyobb elismerésben részesítették. A bohémvére — ez az őző, nehéz méreg — Párizsba hozta.

— Itt pedig senki sem ismert. — mondja. És kezdődik elől újra minden...

... Kezdődik a kilincselés a nagy kri-

tikusnál, a szerkesztőségekben, a beérkezett kortársnál, a tárlatoknál, sorra, egymásután, újból kezdődik. Kezdődik a képek vesztegetése, az ólomkatona-festés, a virágdísz-készítés, a gondteli nappal és az ébrenalvó, hajnalbanuló éjszaka.

Körülöttünk idegen hangok. Nemzetközi világ. Összesodort emberlevek. Furcsa és nehézkes hangulat volt ez. Dohányoztunk. A papírlap is megtelt előttem. Ha a körülmények nem csálnak az intervju is megtörtént. Szemünk előtt sűrű füst borzolódik, szemek csillannak színes fények világánál, tekintetek találkoznak, beszélgetnek, ölelkeznek. Előtünk Pérely Imre könyvben kiadott huszonkét rajza, a svéd Ny Tid c. lap oldalas ismertetése a L'intransigeant elismerő szavai, világlapok megemlékezése. Világhírnév — gondolom riporteri tévedésében. És mennyi keserűség van abban, ahogy Pérely Imre felnyalabolja kezével ezeket az ujságcikkeket, két keze ökölle görcsötül és megjegyzi:

— ... és mit érek mindezzel? Holnapra nincs mit ennem...

És egy cseppet sem csodálkoztam azon, hogy hajnal felé, mikor elváltunk, így szólt felém félénk-szerényen, halkán, tagolva, zavartan:

— ... végtelenül hálás lennék, ha véletlenül ötöt... holnapig...

Őt frankról volt mindössze szó. Kevesem volt, adtam neki. Ez a rue Soufflot-n történt. Nem messze a Pantheon kupolája gubbasztott. Esőpárás novemberi hajnal volt. Kezefogtunk. Ahogy eltűnt nyűtt kopottságával, vázlatkönyvével kezében, felhajtott gallérral, apró lépésben, a sarki lámpa imbolgó fényében, előttem volt élete, sorsa is így összegyűzve egy pillanatban, egy hangulatban. Bohém. Könylemű, megalkuvó, pénzszerző, éhező párizsi magyar bohém. Birja-e vagy belepusztul? Erre majd ő maga adja meg a választ. Most hol eszik, hol nem. De megállás nélkül dolgozik.

Legutoljára akkor láttam, amikor lakásán felkerestem. Ott lakott nem messze a Pantheon nagy halottaitól. Hotel du Progrés. Ez volt kiírva. Valamikor, a háborús évek előtt itt lakott Lenin, a vörös terrorfiú.

Düledező falak. Ásító, sötét folyosó. Neveletlen és mogorva patron.

— Monsieur Perely? Jobbról az első ajtó. Kutyaugatás. Botorkálás.

Bekopogok. És az utókor számára írom meg, álszemérem nélkül, hogy Perely Imre, aki már egyszer befutott és minden valószínűség szerint másodszor is be fog futni, ezen a délutánon, borotválkozás előtt, törülközővel a nyakán, azzal foglalatzkodott, hogy rozsdamarta borotvapengéjét tisztította. Nehezen ment. Azután elővette a cigarettavégeket, kiszedte a dohányt belőlük, új cigarettát sodort és megkérdezte: van tüzed? Tette ezt olyan könnyedséggel, jártassággal, olyan beleszokottsággal és megnyugvással, mintha így született volna köznapban, nyomorban és az önmegtartóztatás nélkülözésében. És még magam előtt látom, ahogy kesernyés mosollyal a

Kazinczy Irén

„Gré“ arc- és szépségápoló szalonja, strada Arbora Verde (Zöldia-ucca) 8. I. emelet jobbról 1. ajtó a Modern Színház feljőrojánál.

Speciális módszer szerint arcápolás, különböző pakolásokkal. Mindennemű szépséghibák citüntetése, szepők, miteszerek, patanások ujszerű eljárással való megszüntetése, helyi és általános fogyómassázs, esti kikészítés, bőrápoló arcvíz, olaj, pudekrek és krémek. Hámlasztás, olcsó börtelrendszer. Tanítványok kiképzése. Rende-
lési idő 9-1-ig és d. u. 4-8-ig.

meggyőződés és meggyőzés erejével szokta mondani:

— ... igen. Ezt az utat mindenkinek meg kell járnia.

Szavaiban, gondolataiban, vágyaiban és cselekvésében: öntudatos. Keserűen, biztosan magyar. Harmincnyéves. Párizs vadonában él. Időnként tisztítja rozsdamarta borotvát. Eldobott végekből cigarettát sodor. Apró kölcsonökből él. Művész. Egy kicsit költő is. Így hajlottságában, megszokott kopottságában is: erős. Még nyomorog. Most áll válaszüton. Találkozunk még nevével? Átugorja-e az élet lélekvesztőjét?

Kérdések, felelet nélkül.

*

A párizsi magyar diák élete következik. Őt B. I.-nek hívják. A nevét teljességgel nem írhatom ki. Túlzottan önrésztes az otthon felé. Párizsban ezermester.

Erkölcsei alapon áll. Orvostanhallgató. Beszületes, kemény öklei vannak. Megalkuvó. Gyakran jókedvű is. Huszonkétéves. Budapesti születésű. Szőke. A Quartier Latinban lakik, hatodemeleten, manzárdszobában. Öszintén írom: napjában egyszer eszik. Délben. Reggel néha a munkaadójától kap valamit. Hatvan kiló. Mikor kikerkezett négy évvel ezelőtt, hetven volt. A vizsgáit sikerrel végzi.

Ugy ismertem meg őt, a francia nagy város kavargó forgatagában, öles fények és rohanó utca között, este hat óra felé, tavasszal, virágos párizsi májusban.

A nagy körúton jártam. Körülöttem a nagy város kavargó, morajló embertölése. A Boulevard Haussemann felé tartottam. A Paris-Midi villanyujságja ott játszott a nagy körút elágazásánál. A metropoljáról vaskerítésen öles ujságcsonló. Mellette szőke fiatal ember áll. Vékony, kopottas. Az ujságcsonló mellett kis fatányér. És ahogy elsietnek gyors egymásutánban az emberek, fogy a csomó és peng a sok sou a fatányér fenekén. Az ujságcsonló olvas. Kezében — Uramisten — a Nemzeti Sport zöldes példánya. S ahogy ránézek s mosolyogni kezdek, már mindent tudunk, mindketten.

— ... igen, magyar vagyok. Diák.

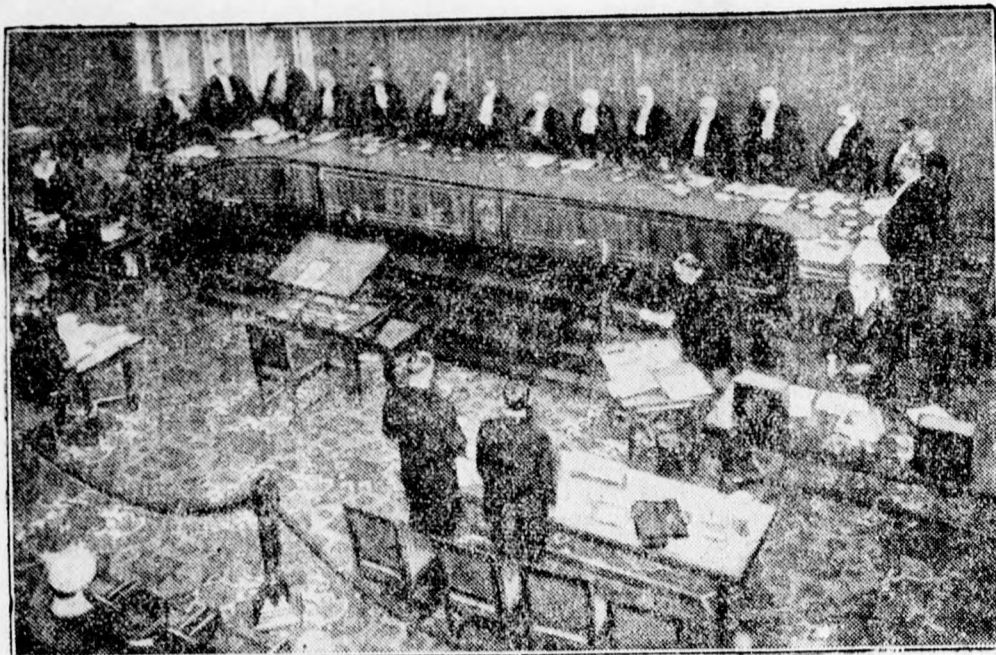
Még hozzátesszi: orvostanhallgató.

Öntudatos. A nyomor és a megpróbáltatások kesernyés bizonyossága és biztos öntudata ez.

— ... ujságíró? Majd este — mondja, — munkaidő után.

És este a Montmartre-on, egy kis kávéház csendes magányában, két fekete mellett, így mondta el az életét:

— Négy éve elek Párizsban. Az orvosi kar rendes hallgatója vagyok. Nyolc félévem van. Száz frankkal zsebemben érkeztem Párizsba. Eppen annyival, hogy két napra szobát vehettem és három napig étkezhettem. Egy hét múlva a legnagyobb nyomorban éltam már. Ekkor kezdtem dolgozni, keményen, élet-erővel. A kedvemet soha nem veszítem el. Rondirással kezdtem. Kirakatplakátokat rajzoltam. Akkor, négy évvel ezelőtt, heti száz frankot kerestem ezzel. Emellett délelőtti gumikabátot ragasztottam. Megvolt a havi kétszáz frankom. Beiratkoztam, elvégeztem az első évet. Nyáron cukorkát árultam ünnepeken, utcai gyülekezeten, löversenyen és táncmulatságon. Ez a nyári hónapok alatt tartott. Havi négyszáz frankot kerestem. A második év kezdete rosszul indult. Vagónokat mostam a Gare du Nordon ötven centimesért. (3 lei.) Megkerestem husz vagón után az ebéd-revalót. Azután egy magyar vendéglő reklám-céduláit osztogattam a Boulevard Saint-Michelen. Később ugyanott pincérkedtem napi kosztért. Később egy lengyel munkáscsaládnál francia órákat adtam. A második év után a normandiai fürdőhelyen uszmester voltam. Ezzel Deauvilleban a nyári hónapokban havi ezer frankot takarítottam meg. Megkerestem a jövő évi tandíjat. Így érkeztem el a harmadik évhez. Ezután vándorárus lettem a párizsi ószeren, a Clignancourton. Majd beálltam vas-munkásnak. Ezt nem bírtam. Ismét visszatértem a cukorkaáruláshoz. Most rikkanes vagyok. Száz eladott ujságpéldányon nyerek 12 frankot. Most ez is jó. Nem félek a jövőtől.

A hágai nemzetközi bíróság ülése

A nemzetközi bíróság ujonnan választott tagja leteszi az esküt. A bíróság éppen egy cseh—magyar jogvitás ügy tárgyalására gyűlt össze.

Ehenhalni annyira nehéz, hogy majdnem lehetetlen. Közben meghalt édesanyám, árván maradtam. Még két és fél év az út a diplomáig.

Igy ahogy ezt elmondta könnyedén, csevegve, játszva a szavakkal és ezeknek értelmével, játszva az életével és önmagával — már egy kicsit férfi is volt. Megedzett, kemény, munkabíró magyar jövődö.

Valamennyien kezeltfoghatunk vele.

*

Hogyan adjak életképet a párizsi magyar politikai menekültről?

Leírjam hajnalbanyuló estéit a Montparnasse Coupoleban, vagy a Dome kozmopolitáinak rengetegében? Leírjam, ahogy leül, nehézkesen, nyűtt kopottságában, ahogy jár hajlottan és deresen, ahol szól csendben, halkán, megalkuvón, ahogy beszél életéről, elbottlásáról, önmagáról, vagy ahogy azt mondja, hogy: — ... hazavágyom.

Nem lenne egyetemes a kép, ha őt kihagynám a sorból. A magyar élet összességének vannak bűnös gátlásai, megnyilatkozásai is és ehhez ő is hozzátartozik.

Hetvenéves. A Károlyi kormány alatt magasrangú államtisztviselő volt. Sokáig Bécsben élt. Most Párizsban pergeti napjait, éltét, megviselt, megtört és megbánt sorsát. Azt lehetne mondani, hogy az élet összehajtogatta. Beesett, megtörttartású, botorkálva jár, időnként benéz a Coupoleba, vagy a Rotonda, ismerőssel találkozik, kezeltfog, elbeszélgetnek, elbúcsúznak, továbbmegy, újból belebotlik valakibe, köszön, kalapot emel, odaszól valakit, fáradt, rekedt hangján és továbbmegy. Sokan ismerik. Talán azt is lehetne mondani, a Montparnasse fele. Ismert fej deres hajával, mélyenülő szemével, vértelen szájával, kemény, mély barázdáival ráncos arcán. Ugy élt ott öregségében, kopottságában, hetvenévesben, mintha hozzáért volna a Boulevard Montparnassehoz, a metro Raspailhoz, a Rotondehoz, vagy a Dome délutáni feketéjéhez. És benne van egész élete, sorsa, köznapja abban a mozdulatban, ahogy odafordul a Dome garçonjához és alig hallhatóan azt mondja, hogy:

— ... café natur ...

És jön a fekete párologva, négy cukorral, kanállal, finoman, kis falcán, vizespohár mellett. Sokszor láttam őt ilyenkor. Elkészíti a feketét, beleejti lassu tagoltsággal a három cukorkát, a negyediket otthagyja és estefelé, vacsoraidő előtt, amikor ül a kávéház, lassan elrágcsálja. Teszi ezt megszokottsággal, törvényszerűséggel, beletörődéssel, mintha hagyomány lenne. Ha valaki a garçontól érdeklődik utána, ezt a választ kapja:

— ... habitué ...

Nem politizál. Megtört és kissé fáradt

Hajnal a vonaton

**A borzas fák borzognak fázva,
hull a hajnal hideg homálya.**

**Furcsán rikkan egy rigó füttye,
a csend lágy testén sebet ütve.**

**A nap a vén hegyekre rálép:
megszületett az első árnyék.**

Horváth Imre.

már. Kereskedelmi képviselők vállálásából él. Nehezen, köznapi verejtéssel. Ha valaki az októberi forradalmat említi előtte, nem kap tőle választ. Politikai alakulatoknak nem tagja. Sokat megbánt már életéből. Ezek között van a pesti forradalom ösze is. Ha néha magyarral összejön, arról beszél, hogy:

— ... régi szép Budapest. Az esti Halászbástya jut eszembe. A Jánoshegyre jártam kirándulni. Emlékek kísértének... A budai iskola... a vén Tabán... a Rezeda utca...

Mélyen, emberin emlékezik. Bontja a multját két kezével, két szemével. Talán ümmodzik is. Elfeled mindenkit maga körül és a gyermekkor kincsei szakadnak lelkéből. Beszél az édesanyjáról, az apja szigoráról, az otthonról, az iskoláról, a barátokról, a vén tabáni utcákról, a gyermekhadserégről, a „nagy támadásról”, a dunai evezőkről, a jánoshegyi vasárnapokról, életéről, önmagáról. Egészen belelehol a multjába, a gyermekéveibe, csillogtatja, játszadozik velük, beléjük öltözik, azután hirtelen — jól emlékszem — valaki azt kérdezte tőle:

— ... 18? Hogyan jutottál el októberig?

És ekkor, erre a kérdésre, ezeknek értelmére, ezekre a szavakra ő sirni kezdett. Ott gyöngyözött két arcának kétoldalán megbánt keserősége. Zokogott. Mi csak néztük ezt az öreg életfát, néztük a hetvenévet és azt mondtuk akkor neki, csendes, simogató szelídséggel, szívvel és a sajnálkozás emberi szeretetével, hogy:

— Ne sirjon, Józsi bácsi...

És ahogy szipogott foghíjas száján keresztül, ahogy törölte könnyeit két kezének ráncjaival, ahogy ránknézett, mélyen, a hála köszönetével, ahogy ült vénségében, megbánásában, szerencsétlenségében és botlásában, kifárta két kezét, ránknézett husz, harminc, negyvenévesekre, újságírókra és művészekre és megkérdezte szinte elmerengve azt, hogy:

— ... mondjátok: meg fognak nekem valaha bocsátani?!

Az éj szenderegő hajnalba nyúlt. Ebredezünk.

— Megvirradt... — mondta valaki.
S ballagni kezdünk hazafelé.

KONYVISMERTETÉS

Dr Tóth Tihamér új könyve

Az ideai nagybőjt alatt érdekes élményben volt része az egyik nagy lengyel városban egy katolikus hívőnek. Vasárnap délelőtt 9 órakor betért az egyik templomba, szentmisét és prédikációt hallgatott. A beszéd az Isten tizparancsolatából vette anyagát. Történetesen bement egy másik templomba is tíz órakor és meglepődve hallgatta az ottani prédikációt, amelynek történeti és felépítése megegyez az előbbivel. Csodálkozása csak akkor növekedett igazában, amikor egy harmadik templomban meg tízenegy órakor hallotta csaknem ugyanazokat a gondolatokat. Pedig a rejtély nyitja az volt, hogy akkor jelent meg dr. Tóth Tihamér professzorunknak „A tizparancsolatról” szóló kétkötetes munkája lengyel nyelven és Hlond bíbornok azonnal elrendelte, hogy egyházmegyéje minden templomában a nagybőjt alatt ennek a könyvnek a nyomán történjenek a prédikációk.

Erdemes volt elmondani ezt a kis történetet most, amikor új, hatalmas kötet került ki Tóth professzor tollából, ismét egy olyan könyv, amely az előbbihez méltóan be fogja járni egész Európát. Hiszen szinte azt mondhatjuk, hogy tíz nyelven megjelent könyvei révén külföldön őt talán még jobban ismerik, mint idehaza.

Az új kötet címe: „A szenvedő és győzelmes Krisztus”. Negyszáznegyven oldalon adja azokat az egyetemi hitzónoklatokat, amelyeket az elmúlt tanévben tartott Tóth Tihamér a Pázmány-egyetem templomában s amelyeket a rádiós közvetítések révén részben az egész ország hallott és feszült érdeklődéssel várt.

Csak most, nyomtatásban tűnik elénk, mily óriási szellemi munka, mennyi lelkipásztori erény, mennyi lélekszeretet, mily segítőkészség rejlik ezekben a vaslogikával egymásután sorakoztatott beszédekben. Elejétől végig összefüggő, pszichológikusan felépített beszéd-sorozatában igyekszik kiaknázni minden gondolatot, amellyel a szenvedő Megváltó alakját kiemelheti az 1900 év távlatából és egészen közel hozza a mai ember sok küzdelméhez és problémájához. Csak el kell olvasnunk pl. azt a hat beszédet, amelyek közös címe: „Krisztus szenvedése meg az enyém” és azonnal érezzük, hogy a szenvedésnek égetően aktuális problémáját főlegelőben, kiengesztelőben és több vizsgálatással talán még sehol sem mutatták meg a küzködő lelkeknek.

Ugy vonul el előttünk a szenvedő Krisztus, mintha ma járná keresztutját és minden tettével, szavával, tekintetével éppen a mai ember kérdéseire akarna eligazított választ adni. Ez a tökéletes, szuverén ismerete az élet keménységével harcoló mai emberi léleknek és az végtelenül finom részvét és szeretet, amellyel a szerző lehajolni tud a tapogató utat kereső lelkekhez, szemléltető kifejezőkészséggel és hajlékony, szépcsenngő magyar stílussal párosulva — elsőrendű értéké teszik Tóth új könyvét és a megváltás 1900. évfordulóját ünneplő világjubiläumnak méltó irodalmi eseményévé. Annyi felemelő gondolat és annyi vigasztalás, annyi biztató távlat és annyi vallásos elmélyedés sugárzik ki ebből a hatalmas kötetből, hogy senki sem fogja letenni kezéből anélkül, hogy olvasása után nemesebb, megtisztultabb, küzdő kedvében megerősödött és hálásabb szemmel ne nézne föl „a szenvedő és győzelmes Krisztus”-ra: ami bizonyára legnagyobb öröme és jutalma lesz az egyetemi templomi szöszéken meg nem fogyatkozó tüzzel és idealizmussal apostolkodó világűrű szerzőnek.

Megjelent az Erdélyi Magyar Tanító

Második számát érte meg ez a havonként megjelenő kitünően szerkesztett lap, amelynek hézagpótló mivolta már magában garancia arra, hogy még igen sok számot fog megérni. Már a címbe benne van célkitűzése: Erdély nehézsorsú, keserűkenyerű tanító társadalmának egytáborba való ölelése, a közös sorsral, közös feladatokkal való küzdelmek megkönnyítése és megszépítése. Szerkesztője Székely Gyula nagyváradi igazgató-tanító, akinek sokoldalú munkásságát szép eredmények igazolják. A munkatársak nevei is jólcsengő, ismerős nevek, akik bizonyára nem nézik távolról a tanítók sorsát, hanem saját életük tapasztalatain keresztül szólnak hozzá olyan kérdésekhez, amelyek a tanítóságnak, a „nemzet napszámosságának” nemnél fontosabbak. A komoly kérdésekkel foglalkozó cikkeket szépirodalmi rész éleníti, így az „Erdélyi Magyar Tanító” nemcsak a családifőnek könnyíti meg a tanítás nehéz munkáját, hanem az egész családnak szórakozást, élvezetet jelent. A rendkívül tartalmas és élénken szerkesztett lap megrendelhető Oradea, Str. Take Jonescu 6. címen, előfizetési ára egész évre 60 lei.

Magyarok! Olvassátok és terjesztétek a legősibb magyar napilapot az **Erdélyi Lapok**at.

KERESZTREJTVÉNY

ROVATVEZETŐ:
CSÜROS EMILIA

44. (92.) SZÁMU KERESZTREJTVÉNY

A századok Királyának 1933. évi ünnepére hódolattal.

Beküldte: Papp Mózes Kolozsvár.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
21										22										
25										24										
25									26	27										
28								29		30			31							
32		33												34				35		
36	37					38		39	40		41	42		43					44	
45							46				47	48								
49			50																	51
		52						53		54			55				56	57		
		58	59		60		61		62			63			64					
65	66		67			68						69			70					71
72						73			74			75		76		77				
78						79						80			81				82	
85						84			85		86		87			88				89
		90				91						92							93	
		94				95			96			97			98					
99	100					101			102			103			104					105
106	107			108				109				110		111						112
115			114								115				116	117				
118											119									
120									121		122									
125																				

Beküldendő sorok: vízsz. 1-től számított 3 keretsor vízsz. 50., 70. függ. 1., 41., és 59.

Megfejtési határidő november 10.

Vízszintes sorok:

1 + 20 függ. +123. vízsz (ford): a Rómában nyerendő szentévi búcsú feltételeihez tartoznak (szokásos rövidítésekkel). 21 Két szó: 1. ruhadarab (ékezet megcserélve), 2. a szent kereszt császárnéje. 22 Két szó: 1. ez volt Máté apostolsága előtt, 2. tenger, (ékezet nélkül). 23 Két szó: 1. madár, 2. zeni műszó. 24 Odysseus szigete előtte német „új”-al (n = a). 25 Mutatózó + hamu alatti tűz igéje. 27 Szent Ágoston életében szereplő városállamból való (névelővel). 28 Tagadószó + a távirás és a vendég teszi. 29 + 30 város olaszul (i betű pótlendő). 31 Itt végezték ki 1849-ben a 13 magyar tábornokot + s. 32 A semmi számtani meghatározásának mássalhangzóit. 33 Épületrész (ige is), 34 A végén n-nel, női név. 35 Máté mássalhangzóit (ford). 36 Török sziget a Dardanelláknál. 39 ...b csöcselék. 41 Nővény. 43 Csillag része + ige félmulthban (főnév birtokosraggal is lehet). 45 Háromszékmezei nagyközségből való hangszer. 47 Két szó: 1. ez a nagy pápa tette lehetővé Bécs felmentését, 2. utazó latinul (L = v). 49 Tagja a Jézustársaságnak (rövidítés). 50 Jézus megdicsőülésének és keresztáldozatának színhelyét képező hegyek kötőszóval. 51 + 89 női név. 53 + 54... arcáról a bánat. 55 Rag (ford). 57 Ik. 58 Iy. 60 Török úr. 62 Egy angolul. 63 B-vel ruhárab. 64 Hunor mássalhangzóit. 65 Erdélyi esztetikus, katolikus pap, keresztnevének kezdőbetűjével. 68 N. 69 Keresztényüldöző császár nevének mássalhangzóit. 70

Amfiteatrumban látható. 72 A végén s-sel, latin barát (ék. törtl.) 73 Ung mássalhangzóit. 74 Hajdani (kettős ékezet pótlendő). 75 Nyujtá. 77 Talmolyog. 78 Angol tudós + án. 79 Ey. 80 Elöl. F-fel hidegégővi tengeröböl (i = j). 82 Züg iker-szava. 83 Középkori francia bencés apátság (ford. k = l). 84 Ford. névelő. 85 L. s. b. 87 Becézett fiunév. 89 + 51 leánynev. 90 X Nz. 91 Rangjelzés. 92 Olasz folyó, a világháboruban 12 csata volt melléknél (g = s). 94 Iduna mássalhangzóit. 95 Sir. 96 Főnév (fordítva ige). 97 Tiszteletbeli (röv.) 98 Sav és kutya igéje. 99 Ns. 101 Ford. M. 102 Azonos mássalhangzóit. 102—a Német összetett mássalhangzó. 104 Trilla (röv.) 105 Névmás (magyar és latin is). 106 G-vel szent István király édesapja (ékezettel). 108 + 112 (az utolsó s betű fölösleges) + 113 + 115 (az utolsó z betű fölösleges) = az 1. függ. folytatása. Egyházfejedelem utasításának közelebbi meghatározása. 118 Német sziget (L = H). 119 A Nagy Király szülőföldje (ford). 120 Latinul: kijelentés (ék. törtl. fon.) 122 Sok szó esett ennek megalakításáról, névelővel (ékezet nélkül).

Függőleges sorok:

1 + vízsz. 108 + 112 + 113 + 115 (az ott említett 2 betű elhagyásával) minden év októberének utolsó vasárnapjára... (az 1. függ. utolsó betűje fölösleges). 2 A nagy proféta, aki siralmait írta (ford. a 2. helyen álló Z betű fölösleges). 3 Elöl ű-vel és é betű pótlásával: török fajta nép. 4 Két szó: 1. olasz keresztnev, 2. irányjelzés. 5 Két szó: 1. me-

nő, 2. névelős tanuló (ék. pótl.) 6 Hirneves régfi velencei festő, keresztnevének kezdőbetűjével. 7 E. L. npg. 8 ...Romana, római kuriai nagyjelentőségű törvényszék. 9 A-vel inas. 10 Latin névelő (2 magánhangzó). 11 Piave mássalhangzóit. 12 Becézett leány (y pótlendő). 13 G-vel görög betű. 14 A Dráva mellékfolyója (o betű fölösleges). 15 Két szó: 1. álmos teszi (ék. pótl.) 2 Velence főhidja. 16 Kóros lelkiállapot (a = e). 17 Három szó: 1. nyujt, 2. kötőszó, 3. Marosmenti város. 18 Elölhátul h-val hirneves angol festő volt (ford). 19 Két szó: 1 német kettős mássalhangzó, 2 franciául ellenőrzés (utolsó betű kettőzendő). 26 G. T. 27 De latinul. 37 Indulatszó. 38 Három szó: 1. ezen épült Dávid király palotája, 2. Tiberiasz tenger neve másképp... h tó, 3. rosszul megy az üzlet (á = n.) 39 Erdélyi katolikus költőnk neve (2 ék. törtl.) 40 Péter magyar király apjának olasz családnéve. 41 Szent Ferenc bájos legendás könyve (a 6. betű kettőzendő). 42 V. betűvel és ford. lengyel város. 43 Két híres középkori olasz festő közül s betűvel és a második festő keresztnevének kezdőbetűjével. 44 Igekötő. 46 Trón eleje. 48 Cg. 52 Szent Kármelita apáca mellékneve, e hó 3-ikán volt ünnepe. 56 A feszületre van írva. 57 Női név (ék. pótl.) + z.) 59 Világhírű magyar festő volt (ford.) 61. Aquinói Szent Tamás egyházdoktor szép jelzője. 63 Középkori híres velencei festő (ford.) 64 Kötőszó. 66 Így végezzük az imát. 67 A „Fekete kolostor” írója és keresztnevének kezdőbetűje. 71 Franciául karacsöny. 76 Firenze folyója (o = n, ék. törtl.) 81 Délnémet mássalhangzóit. 85 Svájci város. 86 Fel-fogadott ember. 88 München folyója (z = s). 93 Ford. görög betű. 100 Fon. olasz város. 101 Francia érem magyarosan (d betű pótl. ék. törtl.) 102 Igekötő + női név. 103 Kevert páduai 105 Pápai korona (r betű pótlendő) + Pb. 107. P betűvel a nemzetek apostolának latin neve. 108 Testedzés (c = r). 109 Kevert ocean. 110 Két rag. 111 Város a Tisza torkolatánál (i = t.) 112 Xjloa. 114 Sgná. 116 K. S. U. I. 117 Német szív (á = h). 121 ó. á. 122 ak.

A 42 számú keresztrejtvény megfejtése:

Vízszintes 1 + függ. 1. Ilyen emberre van szükségünk, hogy meg ne tagadjuk Isten képére való alkotásunkat. Függ. 2 Ynkei Kázmér Szidónia 3 E a a z 4 nur 5 etika 6 mitt 7 bká 8 easz 9 ra r 10 et 11 vára 12 aro 13 nota 14 s gaze 15 zap 16 út ra 17 Kossuthot és Wesselényit s 21 a vallásegynélőség uhu 23 Szent László királytól 27 al 28 ro 32 m 33 e b 36 Angol királynőt 37 pá 38 ri 39 a húsvéti cikkét 41 af z 42 v r 43 h r 44 b 45 ad 47 Pesti Napl 48 Andrásyt 51 B 52 őrszágház 53 tér 54 ht y 55 öv ti 56 Deák Ferenc 57 öreg ember t 60 öltés 63 a népe 66 s 70 ifru 75 Söjtör 76 al 84 n 85 arbyn 88 Betonia 90 aoba 91 pala 93 mese bt 95 hál 96 percek 98 tszr 100 karb 102 ózik 104 gaéi 107 eke 108 hsa 111 sk 112 eh 113 ri 114 zd 115 te.

A rejtvényt Deák Ferenc cimere képezi. Jelentése: nyitott könyv, melybe íróttal tartó kéz ír.

Megfejtették: Brunner Mária Arad, Szedlacek Lőrinc Aninosza, László Géza Kolozsvár, Péterffy Béla kiskapus, Páll Béla Kézdiszentkereszt, Szabó Zoltánné Szalonta, Székely Kálmánné Gyergyószentmiklós, Szabó Illés Szatmár, Csűrös Miklós, Gál Irén Mikeszása, Patyánszky Erzsébet Lugos, Miklós Gergely Csíkszentgyörgy, Pintér Ilonka Arad, Luczky Ferenc Nagytárna, B. Szántó Margit Ótelek, Papp Mózes, Szabó Józsefné Kolozsvár, Kovács Margit Gyulafehérvár, Hügel Andorné Bánfihunyad, Holley Vili Nagybánya, Szász Domokos Csíkszentgyörgy, Kele Miklós Csátószeg, Dittrich Ila, Fekete József, Gazdovits Miklós Szinerváralja, Páll Rozália Szentivánlaborfalva, Sambach Károly Nagyborosnyó, Szőke Sándor Gyimesfelsőlók, Szentpétery Gyula Szilágysomlyó, Római Katolikus Legényegylet Kálmánd, ifj. Zakariás I. István Csíkszépvíz, Zakariás Tibor Mádéfalva, Domborád Ferenc Sepsiszentgyörgy, Domokos János Szentivánlaborfalva, Búzás Imre, László Lajos Csíkcsicsó, Albert István, Albert Istvánné Csík-szereda, Lázár Béla Petrozsény, Szentkirályi Teréz Torda, Bitang Anna, Szalay Tusi, Primusz Pál, Schüch Dezső, Korössy K. Lőránd Nagyvárad, Verébi Antal Szatmár.

A sorsoláson László Géza Kolozsvár, nyerte meg a könyvet. Postára tettük.

SPORT

A magyar futball feltámadása

Lendület — a stílus feltámasztására

Budapest, október 28. A magyar futball-sport vasárnap elveszített egy mérkőzést Olaszországgal szemben, elveszített két pontot az Európai Kupában, de — megtalálta a szívét. A vasárnapi vereség után negyven ezer néző meglehetősen távozott. Ha nem is az eredménnyel volt megelégedve, de meggyőződött arról, hogy ezt a mérkőzést mégis érdemes volt megnézni és meggyőződni arról, hogy futballmeccsre máskor is érdemes elmenni, ha ott ilyen játékot láthat!

Két nappal a mérkőzés után egész Budapest még mindig arról a *felejthetetlen játékról* beszél, amelyben tíz magyar fiú önmagát multá felül a tizenegy válogatott olasz és a — saját balszerencséje elleni küzdelemben.

Stílus-futball vagy lendületjáték?

A futball régi vezetői, akik már évtizedek óta csalatkozhatatlanoknak érzik magukat minden futballkérdésben. Kimondták, hogy csak a stílusfutballnak van létjogosultsága. Ennélfogva eleinte idegenkedéssel, később enyhe gunnyal kísérték az új szövetségi kapitány, Nadas Ödön kísérleteit, aki második helyre tette a stílust és *elsősorban lendületre, harci készségre nevelte a magyar válogatott csapatot.*

A szövetségi kapitánynak és tanácsadóinak érvelése a következő volt: *stílus-csapatot összeállítani a mai játékosanyag mellett nem lehet, nem tehetünk mást, mint hogy a lendületi játékot erőszakoljuk és a válogatott csapat előkészületeinél a fősúlyt egyrészt az állóképesség fokozására, másrészt a küzdő szellem megerősítésére helyezjük.*

Minden válogatott mérkőzés előtt új és új támadások indultak ez ellen a rendszer ellen és majdnem minden válogatott mérkőzés mégis ennek az elméletnek a helyességét igazolta.

Kiforrott futballművészek voltak a régi magyar játékosok.

Nadas sikere természetesen nem jelenti azt, hogy a stílus-futball másodrendű dolog volna. Tíz évvel ezelőtt a stílus uralkodott a magyar futballban és a magyar stílus uralkodott egész Európában. A magyar művészfutball elérkezett csúcsponthoz és ekkor szükségszerűen hanyatlani kezdett.

A hanyatlás egyre gyorsabb tempójú lett, aminek igen érdekes magyarázatát adják. Amikor a magyar élc csapatokban csupa kifor-

rott futballművész játszott, nem kellett a játékosoknak tanulni, mert hiszen mindent tudtak, hanem csak a kondíció fokozására és megőrzésére törekedtek. Még az utánpótlással sem kellett sokat foglalkozni, hiszen a fiatalok maguk előtt látták meccsről-meccsre, tréningről-tréningre Schlossert, Schöffert, Konrádot, Orthot, Patakit és a többi nagy művészt, egyszerűen ellesték tőlük, hogy mit kell csinálni.

Mikor a nagy művészek lassan elfogytak, a magyar utánpótlás elvesztette mitaképeit, az oktatás rendszere nem vonta le ennek a következményeit, hanem hosszú éveken át még mindig csak kondíciótréningre helyezte a súlyt.

Elkopott a futballművészet, elfogyott az utánpótlás.

Most azután már annyira kevés a példakép, hogy *nincs kitől tanulni* és most már teljesen a tréningre maradt a futballtudomány tanítása. A csapatok játéka azt igazolja, hogy ez a tanítás kevés. Halfokbn ma nincs hiány, mer volt Bukovi, Kalmár, Borsányi és van Sárosi, akitől tanulni lehet. De klassziscsatár ma összesen kétfő van a magyar futballsportban és ez mégis csak kevés. Még példaképek is.

A játéknívó hanyatlásának másik tényezője a nemzetközi mérkőzések szerencsétlen irányítása. A magyar csapatoknak most első sorban a náluk stílusban jobb együttesekkel, első sorban az osztrák klubcsapatokkal kellene az érintkezést keresniük. Ehelyett az egyesületek inkább olyan külföldi csapatokkal keresik a találkozást, amelyekkel szemben a magyar csapatok még mindig több stílust jelentenek, ennek a következménye az, hogy

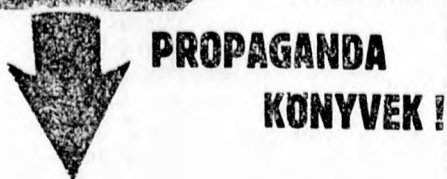
a csapatok stílusa nem fejlődik, sőt visszajelődik.

és hovatovább kevés lesz ahhoz, hogy a futballban sokáig lenézett második- és harmadrangú nemzetek csapatainak lendületét ellensúlyozza. Ez a magyarázata annak a sok kellemetlen epizódnak, amely külföldön érte a magyar futballt és annak a szomorú ténynek, hogy ma holnap már a siker az epizód és nem a balsiker.

A válogatott csapat sikereinek lendületében kell, hogy meginduljon az egyesületek munkája, amely elvezeti egy új szerencsésebb korszak felé a magyar futballsportot.

Nagyszalontán vasárnap a Nagyvárad Kolping futballcsapata szerepel a Szalontai Törekvés ellen.

A THENAUM Szép és díszes kiadások!

Papini: Krisztus története, 520 oldal.
Egész vászonkötés — — — 90 lei
Papini: Szent Agoston. Gyönyörű amateur-kötés — — — 90 lei
Schneider: Néhány óra a bencések között. — — — 60 lei

„Erdélyi Lapok” könyvosztálya.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések díja szavankint 3 lei, vastagabb betűvel 6 lei. Legkisebb apróhirdetés ára 30 lei. Allástkeresőknek 33 százalék kedvezmény.

Adás-vétel

Női varrógép jókarban lévő, olcsón eladó. Cim a kiadóban.

Egy jókarban lévő gyermekocsi eladó. — Strada Simeon Barnuiiu 11, volt Damjanich u.

Eladó egy alig használt fehér zománcozott asztalpor, egy kis vaskályha, 2 füstcső, egy perzsaszőnyeg, szövőszék. Vagner, Vlahuta-u. 14.

Egy drb. gyorsajtó 13-as augsburgi gyártmány, kifogástalan üzemképes állapotban igen jutányos áron kapható. Közlebbi tevélyágosítás: Kalmár Nándor és fia cégtől, Arad, Str. Ioan Calvin 9. kapható.

Rhode Island tenyész-kakasok és jércék, eredeti angol és dán vérből kaphatók Uferbach Ervinné fajbaromfitenyésztésében. Oradea. Str. Nic. Zsiga 52. Telefon: 138.

Fajgyümölcsök legszelbék legolcsóbban Czira Kálmán kertészetében. Kertrendezést vállalnak.

Két új hajtókecsi és egy kordé eladó. Püspöki-utca 58. sz.

Használt kétszárnyú ajtó, ablakok, kisebb ablakrákák, tüggönyráma eladó Bölcsöde-u. 2.

Vadászállvány és fajtiszta énekes kanarimadarak eladók. Perces-utca 22. sz.

Marmarosch Blank betétkönyvet veszek fél-, vagy egymillió értékig, falusi vagy városi ingatlanért. Cim a kiadóban.

Különféle.

Elveszett szerda este, vagy csütörtök délelőtt egy barnabőr pénzárca igazolványokkal együtt. A becsületos megtaláló az Erdélyi Lapok kiadóhivatalában jutalomban részesül.

CSODAGYÓGYTEA

hatóságilag vegylemezve. Epekő, vesebajok, gyomorrontás, biztos elmulasztására 100 gramm 60 lei, 250 gramm, egész kurára 130 lei. **Himmerföldi-zsir** a reumát, ízületi csúzt, köszvényt, érmezesedést párszori bekenéssel teljesen elmulasztja, 120 gramm 60 lei, 240 gramm 100 lei.

Kapható:

VÁRADVELENCEI KERTÉSZETBEN,
Nagyváradon, Szent Jeromos-utca 4. szám.

FÁJ A HASA, DEREKA? Lecsúszott a gyomra, veséje, méhe? Akkor feltétlenül szüksége van egy jó egészségi haskötőre! **Nem is képzeli, mennyi szenvedéstől mentené meg s mennyivel csinosabb lenne, ha állandóan viselne egy KOVÁTS SANDORNE-féle haskötőt.** Nagyön ajánljuk, hogy forduljon hozzá. (Nagyváradon, Nilgesz-telep). **Az eredmény kétségtelen.** Olcsón és jó kiszolgálásban részesül. **Vidékieknek gyorsan.**